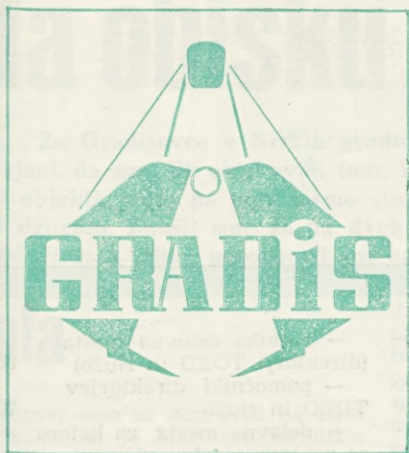

GRADISOV VESTNIK

LETO XVIII — 216

Ljubljana, april 1976

GLASILO GRADISA

Iz današnje vsebine:

- Še o nagrajevanju (stran 2)
- Integracijska gibanja (strani 5 in 6)
- Nov svet ZK Gradisa (stran 10)

Pred sprejemom GN za leto 1976

Pred dvema mesecema smo pod naslovom »Štiri milijarde« pisali o letošnjem gospodarskem načrtu. Zdaj so osnutki le-teh, to je GN 76 naših TOZD pripravljeni v obliki predlogov za obravnavo in sprejem.

Odbor za načrtovanje in notranjo delitev dohodka je 12. marca obravnaval osnutek GN 76. Zaradi aktualnosti in zanimivosti se bomo seznanili z nekaterimi najzanimivejšimi podatki.

S celotnim dohodkom izražamo obseg. Poglejmo načrtovane zneske v mio din:

Vse TOZD v domovini	3732
Ostale enote (tudi sk. službe)	261
Skupaj v domovini	3993
TOZD v tujini	28
Gradis skupaj	4022

Vidimo torej, da načrtujemo 4 milijarde dinarjev. Ker že deset let nismo ustvarili manj kot smo načrtovali.

— tudi zaradi vsakoletne črnogledosti pri načrtovanju

— računamo, da bomo letos tudi ta znesek dosegli.

Poglejmo zdaj glavne sestavine načrtovanega celotnega dohodka in jih primerjajmo z lanskimi dosežki — Gradisa v domovini.

Sestavina	1975	GN 76	Indeks	Delež v % 1975	Delež v % 1976
Vrednost proizvodnje	3293	3772	115	99	94
Tuje storitve	652	832	123	19	21
Vrednost čiste proizvod.	2642	2939	111	80	73
Celotni dohodek	3349	3996	119	100	100
Stroški	2493	2936	118	74	73
Družbeni proizvod	856	1060	124	26	27
Amortizacija	74	102	138	2	3
Dohodek	782	958	123	24	24

Občutnejše spremembe so te: Letos načrtujemo manjše zaloge in nedokončano proizvodnjo na koncu leta kot lani, zaradi česar je porast vrednosti proizvodnje nižji od porasta celotnega dohodka.

Nadpoprečen porast se pričakuje v tujih (obrtiškinih) storitvah in v amortizaciji zaradi revalorizacije.

Pomembno je, da ostane delež dohodka (24%) nespremenjen, delež družbenega proizvoda pa povečan za eno odstotno točko.

Delitev dohodka je takale:

Sestavina	1975	GN 76	Indeks	Delež v % 1975	Delež v % 1976
Dohodek	782	958	123	100	100
Obveznosti	130	165	127	16	17
Čisti dohodek	652	793	122	84	83
OD in OP	451	533	118	58	56
Ostanek dohodka	201	260	129	26	27
% od CD	6,0	6,5	108		

OD in OP morajo porasti v manjši meri kot dohodek.

Iz tega izhaja večji porast ostanka dohodka. Čeprav se bi po predvidevanju stopnja ostanka dohodka povečala le z indeksom 108, bo verjetno zelo težko preseči lansko uspešno leto.

Povečanje števila zaposlenih načrtujemo z indeksom 103. Brez delavcev v tujini, vajencev in študentov računamo letos s 6844 poprečno zaposlenimi delavci, ki bi opravili skoraj 16 milijonov ur oziroma prek 29 milijonov pogojenih ur.

Vsem je spregovoril tudi predsednik DS podjetja Lado Janžekovič

Po podatkih, ki so nam zdaj na voljo ni računati, da bi bila letos v Jugoslaviji, katere večja gradbena delovna organizacija od Gradisa — če izvajamo morebitne SOZD (sestavljene delovne organizacije).

Po sklepu odbora za načrtovanje bi morala letos vsaka TOZD sprejeti gospodarski načrt do 15. aprila.

STANE UHAN

Odlikovanja je podelil tovariš Miran Potrč

Odlikovanih 147 Gradisovih delavcev

Odlikovanja predsednika republike Josipa Broza-Tita je podelil na slovesnosti član izvršnega komiteja predsedstva centralnega komiteja ZKS Miran Potrč

»Predsednik Socialistične federativne republike Jugoslavije tov. Tito je za dolgoletno in požrtvovalno delo odlikoval 147 delavcev gradbenega industrijskega podjetja »Gradis« iz Ljubljane. Dovolite mi, da ob tej priliki, ko vam v imenu predsednika republike izročam zaslužena odlikovanja in čestitam k doseganju delu in uspehom, spregovorim nekaj besed,« je v uvodnem govoru poudaril tov. Miran Potrč in nato nadaljeval:

»Socialistična Jugoslavija ter vse republike in pokrajine v njej, je po osvoboditvi dosegla ogromne uspehe tako v gospodarskem razvoju kot tudi v razvoju naših družbenih odnosov. Vsem tem obdobju je bila gospodarska rast in rast družbenega proizvoda pri nas med najhitrejšimi na svetu. Z razvojem socialističnega samoupravljanja, posebej v obdobju po novi ustavi, smo začeli ustanavljati osnove, da lahko delavec odloča o vseh pogojih, sredstvih in rezultatih svojega dela, da postane resnični gospodar nad svojim delom in edini, ki odloča o tem, kako se bodo uresničevali njegovi in skupni družbeni interesi. Takšne uspehe, ki so hkrati močno izboljšali tudi standard naših delovnih ljudi, in katere vsi poznamo, smo lahko dosegli le z velikimi naporji, s pridnim, vestnim in discipliniranim delom naših delavcev ter z njihovim stalnim prizadevanjem, da s svojo dejavnostjo v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah pomagajo pri oblikovanju odločitev in zavesti, ki so bistveno prispevale k našemu razvoju in uspehom.

Današnji odlikovanci ste med tistimi, ki so s svojim ravnanjem na delovnem mestu ter s svojo družbenopolitično, samoupravno in

družbeno aktivnostjo v zgradbo naših uspehov vgradili pomembne deleže. Vsi odlikovanci, večina delavci iz neposredne proizvodnje, organizatorji proizvodnje in strokovni delavci v skupnih službah, ste s svojim delom in vzgledom pripomogli k temu, da je v več kot 30 letih, dela tudi podjetje Gradis doseglo takšne uspehe. V delovnih skupinah, kjer ste delali, je bilo delo vedno opravljeno hitro in kvalitetno, pa kljub temu varno za življenje in zdravje delavcev. Odlikovanci so posebej prispevali tudi k uvajanju nove tehnologije, izboljšanju določenih postopkov in načinov pri gradnji ali poslovanju, za kar ste se morali, posebej tisti iz neposredne proizvodnje, stalno dopolnilno izobraževati in izpopolnjevati. Zaradi takšnega svojega odnosa do dela, predvsem pa tudi zaradi odkritih nastopov in naprednih stališč ter tovarištva, ste bili mnogokrat izvoljeni v samoupravne organe ter v organe družbenopolitičnih organizacij, kjer ste zastopali mnenje delavcev ter odgovorno izvajali sprejete obveznosti in naloge.

Ko iskreno čestitamo vsem zaslužnim odlikovancem in poudarjamo

(nadaljevanje na 7. str.)

Odlikovanja so prejeli

Red republike s srebrnim vencem

Maister ing. Borut, Maribor

Red dela z zlatim vencem

Cepuš Alojz, Sk. službe
Zupančič Rajko, Sk. službe
Plemelj Janez, Lj. okolica

Red zasluge za narod s srebrno zvezdo

Janžekovič Ladislav, Maribor
Uhan Stane, Sk. službe
Stuhec Franc, Maribor

Red republike z bronastim vencem

Zorž Miroslav, Maribor
Rizmal Ludvik, KO Maribor
Zrim Viljem, Jesenice
Simeonov Stanislav, Jesenice
Gregorič Ernest, SPO Lj.

Red dela s srebrnim vencem

Zabjek Ivan, KO Ljubljana, Zevnik Božidar, SPO Lj. Zalogar Jože, Jesenice, Zajc Jože, Lj. okolica, Tehovnik Franc, LJO Sk. Loka, Tavčar Jože, LJO Sk. Loka, Torman Ljuba, Jesenice, Stoviček Jenda, OGP Lj., Snajder Ludvik, SPO Lj., Skrllec Franc, Jesenice, Sanca Vlado, Jesenice, Sulič Nada, Lj. okolica, Stepančič Cvetko, Koper, Snoj Janez, Sk. službe, Piškur Nuša, Sk. službe Polak Mirko, Sk. službe, Potočnik Milka, LJO Sk. Loka, Prah Ivan, OGP Ljubljana, Pečenko Boris, OGP Ljubljana, Mencinger Franc, Jesenice, Morelj Albin, Koper, Lukač Božidar, Jesenice, Miheč Stane, Ljubljana, Merlak Marjan, Zelezokrivnica, Kranjc Marija, Ravne, Kralj Ivan, Lj. okolica, Koršič Rudolf, Ljubljana, Koletto Vinko, Sk. službe, Kočič Luka, Koper, Klemenčič Doroteja, Sk. službe, Keršmanc Ivan, KO Ljubljana, Kališnik Ferdo, Ravne, Kerman Jože, OGP, Janževič Ivan, Zelezokrivnica, Jagodič Ivan, LJO Sk. Loka, Iršič Marija, Ravne, Horvat Jože, Lj. okolica, Grilje Ivan, Ljubljana, Gaber Viktor, Ravne, Friš Branko, SPO Ljubljana, Franderajh Anton, Koper, Flaihtinger Karel, Koper, Ferlič Srečko, SPO Ljubljana, Farkaš Stefan, SPO Ljubljana, Erjavec Francka, Ljubljana, Dobnik Leon, Sk. službe, Damjan Vinko, Lj. okolica, Čad Bogomir, Jesenice, Brglez Jožeta, Sk. službe, Bestjanič Ignac, Celje, Balgač Stefan, KO Ljubljana, Ačanski Vukašin, PB Maribor, Rožkar Oton, Maribor, Mihačič Nikola, NG Maribor, Otič Ivan, Maribor, Simonič Feliks, NG Maribor, Vitek Martin, NG Maribor, Zdravce Eda, NG Maribor, Bunderla Alojz, Maribor, Korčič Ferdo, KO Maribor, Hranjec Leonard, NG Maribor, Hari Jože, Maribor, Gačnik Franc, Maribor, Domanjko Anton, NG Maribor, Černivec Rozman, NG Maribor, Čeh Janko, Maribor, Bagari Franc, Maribor.

(nadaljevanje na 7. str.)

Govorje in dobitniki visokih priznanj za dolgoletno in požrtvovalno delo

Nov sekretar sveta ZK GIP Gradis

Prejšnji mesec smo dobili novo sestavo sveta ZK GIP GRADIS in seveda s tem tudi novega sekretarja. To je ing. Miomir Križaj, zaposlen v Kovinskih obratih v Ljubljani. Bil je že prejšnjo mandatno dobo član sveta ZK, zato mu opravljanje nove funkcije ne bo delalo težav.

— Kako ocenjujete delo prejšnjega sveta ZK?

— Ta naš svet je bil pred dvema letoma prvič ustanovljen. Stavili smo tudi program, po katerem smo kasneje uravnavali delo. Problematika, ki smo jo na naših sestankih obravnavali, je bila precej različna, od akcijskih nalog širšega pomena do razpravljanj o gospodarjenju v naših TOZD. Obravnavali smo tudi integracijske procese, probleme nagrajevanja, pač vse tekoče probleme, ki so se pojavili v času delovanja sveta ZK.

— Kakšne naloge pa se sedaj postavljajo pred svet ZK GIP GRADIS?

— Nov svet je sprejel tudi nov poslovnik o delovanju sveta, v katerem so bolj opredeljene same naloge sveta. Za lažje delovanje se je svet tudi nekoliko razširil in sedaj so v njem iz vsake TOZD trije člani. V svetu je zajeto tudi teritorialno načelo in po njem so v svetu tudi delegati iz vseh občin, kjer so naše TOZD. Tako bomo resnično povezani tudi z občinskimi komiteji. V samem svetu ZK smo ustanovili tudi dva aktivna — aktiv neposrednih delavcev in aktiv mladih komunistov. Tu bodo tudi dve komisiji in sicer kadrovska ter gospodarsko-ekonomska. S tako organiziranostjo bo delo veliko lažje, bo tudi bolj strokovno in natančno.

Novemu sekretarju želimo pri opravljanju te funkcije veliko uspeha.

Sklepi 7. seje konference OOS

1. a) Komisija za standard zaposlenih in varstvo pri delu naj skupno z novo izvoljenim odborom za standard in rekreacijo pri DS podjetja izdela predlog za enotne cene prehrane in bivanja v samskih domovih in delavskih naseljih za vse delavce Gradisa. Pripravi tudi predlog poračunavanja oz. registriranja razlik med posameznimi TOZD.

b) Komisija za standard zaposlenih in varstvo pri delu v sodelovanju s kadrovskimi službami tistih TOZD, ki imajo največ delavcev iz drugih republik, naj izdela predlog kako organizirati odhajanje delavcev iz drugih republik na domove, predvsem ob državnih praznikih.

c) Organizacijska komisija pripravi program obiska v Frankfurtu, ki naj vsebuje nujne akcije za čimboljše vključevanje delavcev v Frankfurtu v družbenopolitično in samoupravno dogajanje v Gradisu.

d) Sekretar konference do prihodnje seje pripravi gradivo za ustanovitev organa samoupravne delavske kontrole na ravni delovne organizacije (osnutek poslovnika, program dela, opredelitev nalog).

Vsi predlogi morajo biti pripravljeni do prihodnje seje konference, ki bo predvidoma v drugi polovici aprila.

2. a) Tistim TOZD, iz katerih je sedem delavcev, ki so v letu 1975 prejeli manj kot 11.00 din na uro se pošlje pismena zahteva, da ugotovijo, kateri so ti delavci in kakšni so razlogi. Če gre za podpovprečne delavce jim je to treba povedati in se z njimi pogovoriti, morebitne druge vzroke pa morajo odpraviti. Ostalim TOZD se enako pismo pošlje v vednost. Svoje ugotovitve naj TOZD pošljejo tudi konferenci.

b) Vodstva družbenopolitičnih organizacij oblikujejo skupno z delavsko kontrolo operativno strokovno politično telo, ki naj ob periodičnih obračunih analizira razpoložljive podatke, predvsem na tistih področjih, ki so posebej pomembna za delavce (OD npr.).

c) Tiste TOZD, ki v letu 1975 izkazujejo skupno 3/4 celotnega poslovanja z zasebnim sektorjem (teža teh v Gradisu je 1/3), naj to posebej analizirajo in predvidijo način za zmanjšanje tega poslovanja.

3. Kot kandidate za podelitev zlatega znaka sindikata konference predlaga: Lojzeta Cepuša, Staneta Uhana, Janeza Raušla in Jerneja Jeršana.

Izpolnjene obrazce je potrebno poslati na RS ZSS najkasneje do 15. 3. 1976.

4. V letošnjem letu se predvideva resnejši pristop k integraciji GAST. Ker na seji konference ni bil prisoten nobeden od tovarišev, ki so sodelovali na zadnjem sestanku, bo konferenca o svojih nalogah na tem področju razpravljala na prihodnji seji.

5. a) Samoupravni sporazumi o nagrajevanju po delu v TOZD naj bodo v razpravi do 10. 4. 1976, ko naj bi jih v vseh TOZD sprejeli. Konferenca bo na prihodnji seji pregledala realizacijo te naloge. Do prihodnje seje naj komercialna služba poda poročilo o izdelavi normativov.

b) Tov. Jeršan poroča o delu komisije za šport in rekreacijo in sicer:

— o udeležbi Gradisa na zimskih SIG Slovenije,

— o letnih športnih igrah Gradisa. Ponovno opozori OOS, ki so prireditelji v posameznih panogah, da pripravijo predračune stroškov in izdajo razpise tekmovanja s točnimi roki.

c) Odobrijo se stroški udeležbe mladincev Gradisa na srečanju predstavnikov mladine iz gradbenih podjetij ustanovljenih leta 1945. Srečanje se udeleži 18 mladincev. Skupni stroški udeležbe znašajo 17.028 din.

d) Ker na Ravnah ni možnosti za organizacijo mladinskih športnih iger, je potrebno najti novega organizatorja.

e) Komisija za šport in rekreacijo odobri nabavo zračnih pušk za potrebe sindikalnih organizacij.

f) Odobrijo se stroški letne seje konference v znesku 3.666,00 dinarjev.

V prejšnji številki Gradisovega vestnika smo pisali o nagrajevanju delavcev s pomočjo normativov. Tedaj smo obljubili, da bomo o nagrajevanju režijskih delavcev in organizatorjev dela pisali prihodnjič. Zdaj izpolnjujemo obljubo. Kazalo je sicer, da bomo prepoznali, izkazalo pa se je, da se v nekaterih TOZD razprava še niti začela ni!

Gre za razpravo o samoupravnem sporazumu o nagrajevanju delavcev po delovnem učinku. Posebne komisije TOZD morajo namreč na podlagi posebnega delovnega gradiva — predosnutka izdelati svoj predlog, ki ga je treba dati v razpravo v kolektivu.

Osebnostno ocenjevanje

Poseben del predvidenega sporazuma obravnava nagrajevanje delavcev s pomočjo osebnega ocenjevanja. Gre za delavce, ki si ne morejo izmeriti opravljenega dela s pomočjo vnaprej postavljenih normativov ali kriterijev. To so pretežno režijski delavci ali pa delavci, ki ne delajo po normativih iz drugih razlogov (posebna kvaliteta dela, nevarna dela), ki smo jih opisali v prejšnji številki vestnika.

Kriteriji za osebno ocenjevanje uspeha posameznih delavcev so:

Kriteriji	Od	Do
1. Učinek oziroma obseg dela	—1	7
2. Kakovost dela	—1	7
3. Delovne lastnosti delavca	—1	3
4. Osebnostne lastnosti delavca	—1	3
SKUPAJ	—4	20

Ocenjuje se pet stopenj od najslabše minus 4 do najboljše plus 20. Ocene predstavljajo odstotki, ki se računajo na obračunske osnove za čas prebit na delu. Poprečna ocena je 8, zadovoljiva 2, prav dobra pa 14. Seveda so možne tudi vmesne ocene.

Ocenjuje se mesečno, tako kot se meri mesečno delovni učinek delavcev, ki so nagrajevani s pomočjo normativov.

Pogosto je prisotno vprašanje, zakaj ocenjujemo dvakrat, enkrat pri izračunu obračunske osnove (po AOD je to ocena 0 — praviloma enkrat letno, drugič pa mesečno).

Pri osebni oceni 03 gre za delovno sposobnost, ki je močno odvisna od delavčevega značaja. Ocenjuje se marljivost (delovne navade), čut za gospodarjenje (z materialom npr.), sodelovanje v samoupravnih organih, pripadnost podjetju in drugo. Gre za vrsto karakternih in hkrati delovnih značilnosti delavca, ki se praviloma ne menjajo iz meseca v mesec in tudi niso zajete med kriteriji za osebno ocenjevanje delovnih učinkov.

Pri obravnavanem mesečnem ocenjevanju pa izstopajo kriteriji, ki so lahko iz meseca v mesec močno različni kot so: obseg, intenzivnost in učinek dela, kakovost opravljenega dela, kakor tudi tekoče delovno (disciplinirano) in osebnostno ponašanje.

Seveda pa ni moč obe zvrsti ocen povsem razmejiti, kar se kaže tudi v nekaterih zelo podobnih kriterijih.

Spoštujemo določila, pa bo manj nepravilnosti

Za osebno ocenjevanje je treba spoštovati nekaj določil, ker se v nasprotnem osebno ocenjevanje lahko spridi v taki meri, da je boljše — neocenjevati!

• Predlog ocene sestavi neposredni predstojnik, ker le on lahko najbolj ustrezno oceni delavčev učinek.

Predstojnik kot predlagatelj ocen mora upoštevati opozorilo ocenjevalcem, da bi se tako izognil ali vsaj zmanjšal verjetnost napačnih ocen. Ocena je veljavna šele tedaj, ko z njo soglašajo poseben samoupravni organ (komisija), ki ga pooblasti delavski svet TOZD — Komisije lahko v TOZD tudi več (za vsako obračunsko enoto), vendar je treba tedaj usklajevati ocene na nivoju TOZD — vsaj občasno.

Kadar ima samoupravni organ pridržke o pravilnosti ocen (napačne ocene, neobjektivnost, šikaniranje), mora predlagatelj — neposredni predstojnik svoje predloge utemeljiti ali pa sprejeti mnenje samoupravnega organa. Delavec mora dobiti razčlenjeno oceno po vseh kriteri-

jih hkrati z izplačilom osebnih dohodkov!

Eno najpomembnejših določil je tudi tisto, ki pravi, da so osebne ocene odvisne tudi od poslovne uspešnosti TOZD. Kolikor TOZD ne dosega planiranega dohodka (na uro), se osebne ocene popravijo s količnikom med doseženim in planiranim dohodkom.

V rokah (glavah) organizatorjev dela je nasa sedanjost in prihodnost

Organizatorji proizvodnje so v Gradisu nagrajeni po določilih posebnega pravilnika že skoraj deset let. Zdaj bomo namesto posebnega pravilnika sprejeli ustrezna določila v posebnem poglavju obravnavanega sporazuma. S tem se sistem nagrajevanja organizatorjev v bistvu ne spreminja, predloženih pa je več važnejših dopolnitev.

V delovnem gradivu zasledimo pomenovanje — organizatorji proizvodnje za tiste delavce, ki organizirajo delovni proces (postopek) in imajo zato povečan vpliv na ekonomske učinke oziroma rezultate poslovanja. Gre za organiziranje poteka dela in ne le proizvodnega procesa, zato se v skladu s prizadevanjem gospodarske zbornice, uvajajo enotno pomenovanje — organizatorji dela in ne le proizvodnje, ki ima ozi pomen predvsem v industriji.

V vsaki enoti in v skupnih službah bo treba na novo opredeliti delovna mesta organizatorjev dela, nato pa jih uskladiti na nivoju podjetja. Temnja predlagateljev je v sarčenju števila teh delovnih mest.

Dober organizator dela — visoka nagrada in obratno

Kot doslej se tudi po tej uveljavljajo glavno merilo uspešnosti — povečani dohodek na pogojno uro — PD/ph. V tem ni nič novega.

Nova pa je pripravljenost da vendarle pridemo do dodatnih meril, ki jih je zahteval že dosedanj pravilnik v 13. členu — in sicer najmanj pet kriterijev, to je toliko kot jih zahteva sedanji predosnutek sporazuma v drugi točki 37. člena.

Za kaj gre? Kolikor ne uveljavimo dodatnih kriterijev za vsakega organizatorja dela, potem so (lahko) ocenjevani vsi enako samo po kriteriju uspešnosti TOZD, to je PD/ph. Najbolj prizadevni in najmanj prizadevni organizatorji dela dobijo enak odstotek nagrade. Za »prilike« je tak način nesposoben za nadaljnja prizadevanja, za »lene« pa močno spodbuden, saj dobijo enak delež kot najbolj delovni in najuspešnejši organizatorji dela. Pričakujejo rezultat takega načina: znižanje storilnosti obeh »kategorij« prizadevnežev.

Pa ne gre le za to. Tudi uspeh poslovanja — PD/ph naj se ne bi meril več samo na nivoju TOZD marveč predvsem na nivoju tiste obračunske enote, v kateri določen organizator organizira delo (38. člen predosnutka).

Nekaj predloženih določil

Odbor za načrtovanje in notranjo delitev dohodka je dal v obravnavo tudi predlog o deležu v nagrade vsakega organizatorja dela, ki naj bi se meril s kriterijem »uspeh poslovanja« — PD/ph. Ta znaša od največ 80 % do najmanj 50 % celotne nagrade. Predlog je takšen:

— vodilna delovna mesta (direktorji TOZD in služb)	80 %
— pomočniki direktorjev TOZD in služb	70 %
— delovna mesta, za katera se zahteva visoka, višja strokovna izobrazba	60 %
— ostala delovna mesta	50 %

Za ocene po ostalih kriterijih za »delovni učinek« ostane tedaj za vodilna delovna mesta preostalih 20 %; in tako naprej do ostalih delovnih mest organizatorjev dela, ki naj bi bili deležni pri kriterijih delovni učinek s preostalimi 50 % nagrade.

Predvideva se, da bi mogel biti eden od kriterijev za delovni učinek tudi osebna ocena. S tem bi dosegli dvoje:

— težko je človekovo delovno dejavnost izmeriti zgolj z bolj ali manj objektivnimi kriteriji oziroma merili, ki bi morali biti tako pestri, kot je raznolika človekova delovna dejavnost;

— kot bodo osebne ocene režijskih delavcev poslej odvisne tudi od uspešnosti (PD/ph) na eni strani, bodo nagrade organizatorjev dela odvisne tudi od osebnih ocen.

S tem približujemo postopke nagrajevanja po delu med različnimi skupinami delavcev, s čimer zavestno zmanjšujemo razlikovanje med njimi.

Razlike presežkov med posameznimi skupinami delavcev

Po merilu PD/ph je možno doseči nagrado v višini 15 %, če je plan izpolnjen. Planske obveznosti uspeha so ostre, zato ne bo lahko doseči take nagrade. V primeru presežanja planskih predvidevanj raste nagrada zelo počasi zaradi merila (obrazec porabole), ki narašča prav počasi. Malo je verjetno, da moč doseči ali celo preseči 20 % nagrade, kar je hkrati tudi maksimum osebnih cen. Le proizvodni delavci imajo možnost ob izrednem delovnem prizadevanju preseči 10 % prekoračitve norme.

Predvideni odstotki so naravnani na podlagi večletnih izkušenj. Pri osebno ocenjevanju, kjer je poprečna ocena 8 %, se le-ta ponavadi poveča za eno stopnjo (v našem primeru na 14 %), ker je odvisna od naših slabosti in napak pri ocenjevanju. Kolikor bomo v prihodnje objektivnejši, bomo morali vse oblike nagrajevanja, zlasti pa ostanke nagrad, še bolj zblížati, ne glede na stališča nekaterih, da se morajo nagrade organizatorjev dela a priori (vnaprej, neodvisno od prakse) načrtovati in izplačevati višje od ostalih. Menda ni treba biti razgledan politik za zanikanje takih stališč.

Prav zato smo v predosnutku sporazuma vnesli tudi določilo (46. člen), po katerem posamezne skupine delavcev, ki so nagrajene po enem od treh načinov nagrajevanja (normativi, osebne ocene, organizatorji) ne smejo imeti večjih razlik po višini presežka po delovnem učinku kot največ 50 %. Kaj to pomeni?

Če bi na primer imeli delavci določene TOZD, ki delajo po normativih v poprečju samo 5 % presežka, ne morejo imeti režijski delavci in organizatorji dela več kot 7,5 % (5 × 1,50). Ali obratno, če bi zaradi

(nadaljevanje na 8. str.)

Med dobitniki odlikovanj je večina delavcev iz neposredne proizvodnje

Na obisku pri Nizkograjčanih

Za Gradisovce v Nizkih gradnjah smo bili nekako vedno navajeni, da smo jih obiskovali tam, kjer so rasli iz tal ogromni cestni objekti, sedaj pa tega nismo storili in smo šli pogledat tudi malo drugam. Znašli smo se na dveh objektih, ki pa vsak po svoje zasluži vsaj toliko pozornosti kot katerikoli viadukt na avtocesti.

Fala

Najprej smo se odpravili na tisto gradbišče, ki je Mariboru najbližje — v Falo. Sicer tam nismo bili prvič, bili smo pa tam že pred nekaj meseci in v gradbeništvu danes že nekaj tednov pomeni veliko, kaj šele mesecev. Tako smo odkrili, da so v tem času delavci Nizkih gradenj že opravili tisto najtežje, zaprli so namreč gradbeno jamo. Takole mimogrede povedano se to ne sliši kaj posebno zanimivo, treba pa je to videti in marsikomu se ob tem kaže, da ne bo zdela beseda »izredno zahteven objekt« prav nič pretirana.

Gradbena jama na Fali je torej končno zaprta. To zapiranje je predstavljalo zelo težak tehnični problem. Zaradi velike globine vode, tudi do dvajset metrov in zelo raz-

drpanih temeljnih, skalnatih tal nad katerimi je bil tudi do 9 m debel sloj gramoza, delo res ni bilo prijetno. Po zaprtju gradbene jame so izčrpali vodo in opravili vsa zemeljska dela, tako da bodo do konca letošnjega marca zabetonirani že prvi bloki temeljev nove strojnice za VIII. agregat. Če ne bo večjih problemov z visokimi vodami, ki bi lahko še poplavlile gradbeno jamo in če bo na razpolago potrebna mehanizacija in seveda gradbeni material, bo objekt do konca leta končan. Vanj bo vgrajenega 10.000 m³ betona in 700 ton armature. Izgradnja VIII. agregata hidroelektrarne Fala bo omogočila boljše izkoriščanje vseh elektrarn na Dravi.

Ob odhajanju s tega gradbišča moraš nehoti premišljevati, da ti delavci tam spodaj v »luknji« svojo plačo presneto zaslužijo in še kakšen dinar zraven ne bi bil odveč.

Srednja Drava II

Naša pot nas je s Fale vodila po cesti proti Ptuj in od tam naprej do Markovcev. Tam smo poiskali šefa gradbišča ing. Milana Pukšiča, ki nam je razkazal svoje »kraljestvo«, polno železa in betona. Danes je tam resnično že kaj videti, o sami gradnji pa nam je Milan Pukšič pripovedoval takole:

»Na tem gradbišču delamo jezovno zgradbo hidroelektrarne Srednja Drava II. Trenutno betoniramo stebre jezovne zgradbe in pretočna polja. Da bi si velikost tega lažje predstavljali, naj povem, da bo celoten objekt zahteval približno 50.000 m³ betona in 80 % tega moramo vgraditi že v letu 1976. To predstavlja povprečno 4000 m³ betona na mesec. Z betoniranjem smo začeli s približno dvo mesečno zamudo, ker smo imeli zastoj v pripravljalnih delih, vendar smo vse skupaj pospešili in danes že dosegamo ta hitri ritem s 4000 m³ na mesec. Če sedaj tako na hitro ocenimo, mislim, da ne bi smeli imeti težave z doseganjem plana. Malo nas moti pri delu ta odvisnost od projektiranja saj projektov za naprej ni. Največji poudarek pri samem delu dajemo na betoniranje betonskih blokov in polaganje armature. Mimogrede, prmanjkuje nam tudi železokrivcev. Plan nas obvezuje, da damo prvi

dve pretočni polji v montažo zapornic že 15. avgusta letos. Takrat bosta ti dve polji praktično gotovi, montaža naslednjih štirih polj pa se bo vršila v ciklusu razmaha dveh mesecev za že izgotovljenimi. Montaža se mora zaključiti do 15. februarja, ko bodo usmerili Dravo iz obtočnega kanala preko jezovne zgradbe. Takrat mora biti jezovna zgradba, s prepustom zgrajeni obtočni objekt in križni zidovi v glavnem gotovi.

Gradbišče v Markovcih je opremljeno s separacijo, zmogljivosti ca. 25 m³ na uro, z betonarno (20 m³ betona na uro) ter stolpnim žerjavom Richier. Gramoz za separiranje v celoti dobivajo iz izkopa. Na gradbišču je tudi laboratorij, v katerem spremljajo pripravo in vgrajevanje betonov.

Tako nam je torej povedal Milan Pukšič, menda kar eden najmlajših šefov gradbišč po lastnih letih, po letih izkušenj pa je prekaljen gradbenec in njegovi ljudje pravijo, da jim resnično dobro »šefuje«.

Drugi del Srednje Drave II smo morali poiskati nekaj kilometrov stran, v Forminu. Tu je nastala že kar prava vas gradincev, pa o tem kasneje, najprej si bomo ogledali gradbišče.

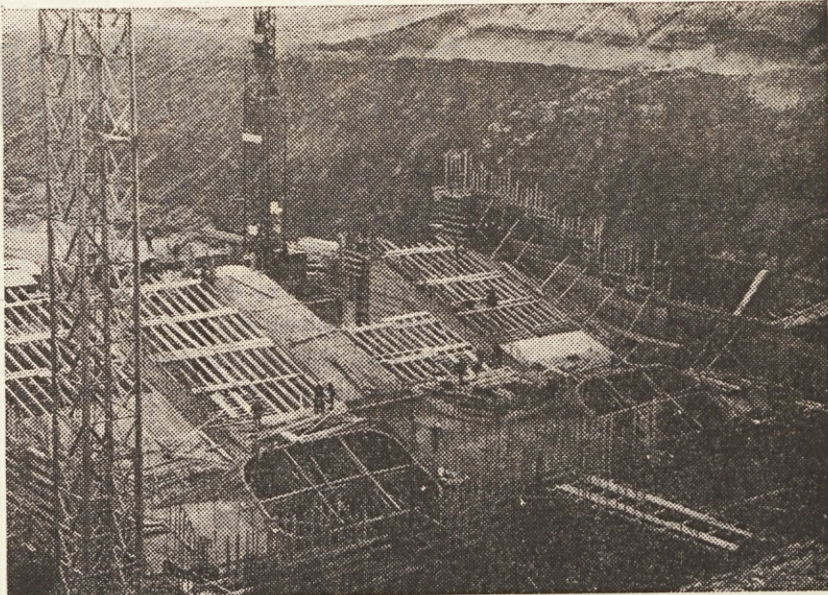
Takole nam je uradno pojasnil Ludvik Vesel, šef gradbišča:

»V letu 1975 smo v glavnem končali z zemeljskimi deli in s pripravo gradbene jame za samo strojnico. Glede na dodatna dela smo imeli ob koncu leta približno dva meseca zamude. S planom za leto 1976 pa smo potek dela in samo dinamično predvideli tako, da bodo dela, ki so vezana na montažo strojne opreme, končana ob roku, ki je bil predviden z gradbeno pogodbo. Trenutno betoniramo »temeljno ploščo«, izbetonirane pa so že stene sesalnih cevi. V izdelavi je sedaj nosilni oder in opaž za strop sesalne cevi; dela se odvijajo trenutno nekoliko pred planom, tako da bomo 15. aprila že omogočili montažo prve opreme. Z masovnimi betonskimi deli smo pričeli v letošnjem letu. Do sedaj smo položili približno 450 ton armature in zabetonirali 7500 m³ betona. Ko že govorimo o številkah, naj mimogrede omenim še tisto, ki smo jo imeli pri zemeljskih delih. Na začetku gradnje smo namreč morali izkopati 500.000 m³ zemlje.

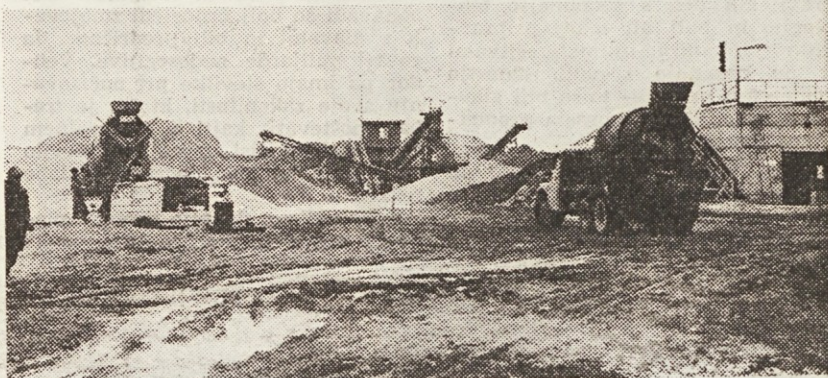
Če pogledamo malo naše perspektive, moramo reči, da bo plan del, ki ga imamo, precej težko dosegati. To bo težko predvsem pri polaganju armature, ker na gradbišču nimamo železokrivnice. Vezani smo na železokrivnice v Ljubljani in Mariboru in vsaj ta zadnja je za naše potrebe preslabo opremljena. Sedaj imamo na našem gradbišču zaposlenih 203 ljudi, od tega jih dela nekaj tudi v samem naselju — 19, 21 pa je učencev.

Predstavljamo tudi novega predsednika delavskega sveta

Najprej moramo hitro popraviti »napako« v naslovu. To ni čisto nov predsednik, Ludvik Vesel je bil ponovno izvoljen za to funkcijo, pred tem pa jo je že dve leti uspešno opravljal. Ko smo ga povprašali, kaj je delavski svet delal v pretekli mandatni dobi, je takole povedal: »Na naših sejah smo obravnavali plane in načrtovali trošenje sredstev, obravnavali pa smo tudi tekočo problematiko, obračune proizvodnje itd. Vse to smo kasneje prenašali tudi na zbor delavcev. Razpravljali smo tudi o zadevah, ki naj jih je predlagal v obravnavo sindikat, tako na primer problem nadurnega dela, pa različna vprašanja, ki zadevajo standard naših zaposlenih in drugo. Zasedovali smo tudi vse sklepe komisije za varstvo pri delu. Moramo se pohvaliti, da nam je uspelo k delu pritegniti večino članov delavskega sveta, vendar je nastala včasih tudi ta pomanjkjivost, da ti člani kasneje niso prenašali sklepov in različnih ugotovitev nazaj do svojih t. i. volivcev. Opa-

Stene sesalnih cevi na strojnici so že zabetonirane

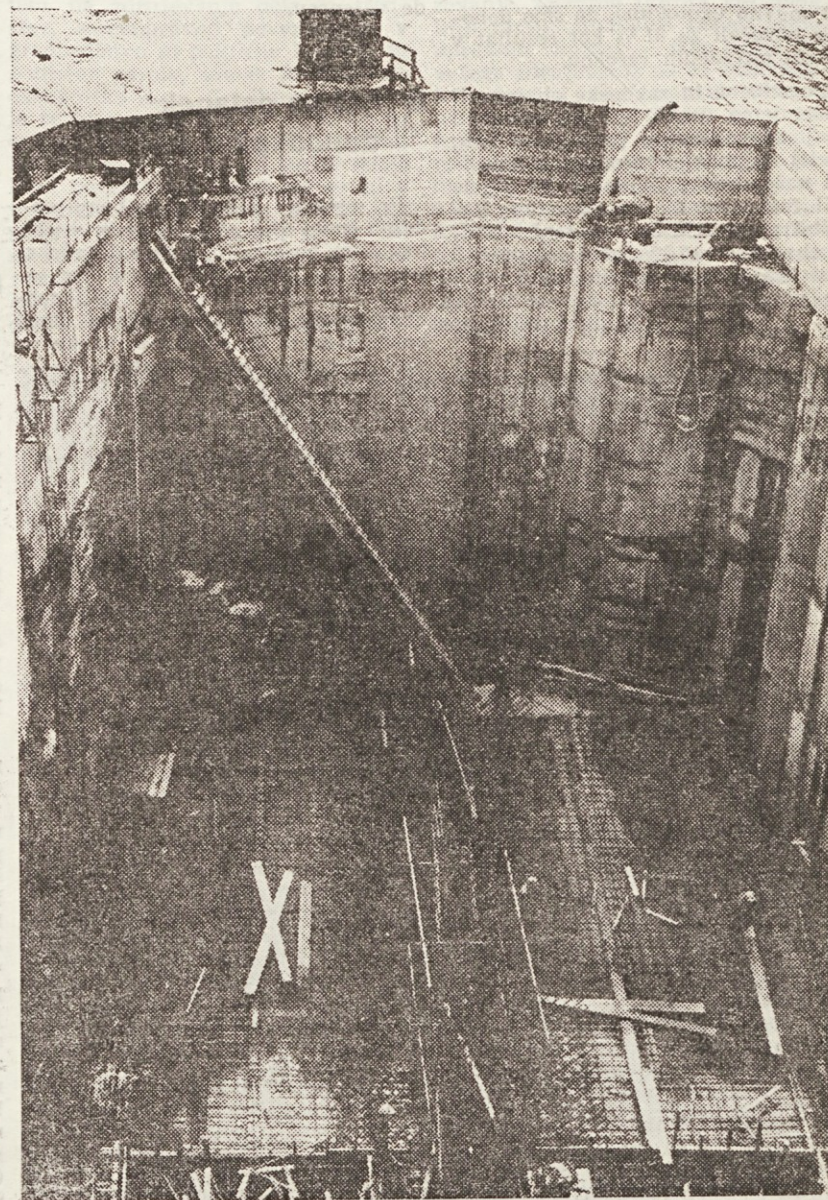

Separacija v Forminu je ves dan »zasedena«

tekoče bomo morali spremljati plan proizvodnje in sproti podvzemati ukrepe, da se bo ta plan izpolnjeval.

Ludvik Vesel

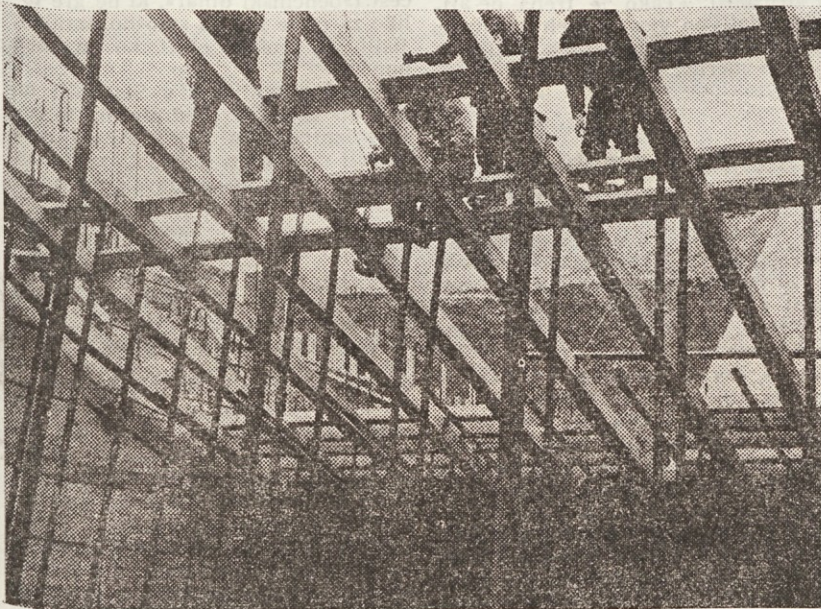

Jama na Fali je zaprta pred nadaljevanjem del pa so morali izčrpati vodo

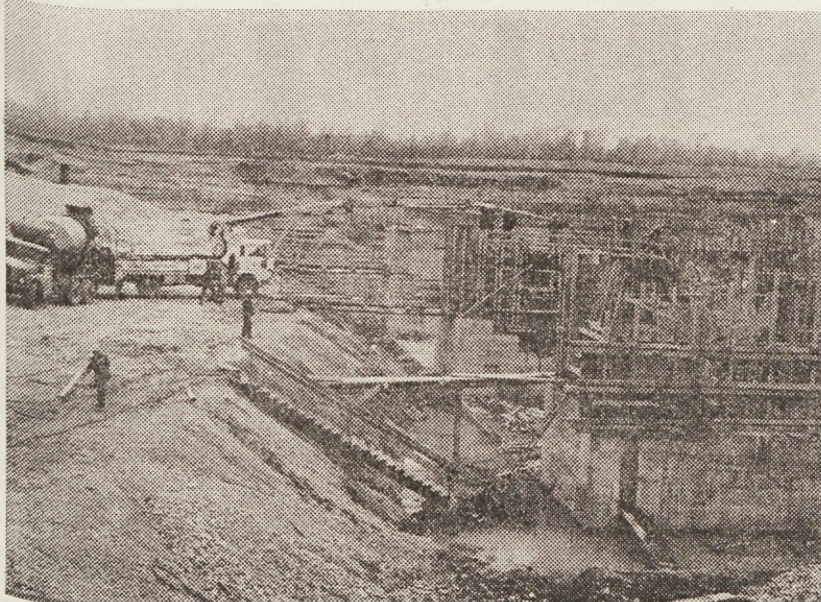
Vas „Dravsko naselje“

Ze prej smo omenili, da je poleg gradbišča nastala prava vas, ki ima že skoraj 500 prebivalcev. Tu lahko najdete Gradisovo »četrto«, poleg je primorska »četrta«, imajo pa tudi makedonsko »četrto«. Na sredini tega celotnega naselja pa je objekt, o katerem smo že pisali in ga preko slike tudi pokazali, pa ga moramo vseeno še enkrat pohvaliti: res je lepa ta menza. Menzo nismo gledali samo od zunaj, ampak smo pokukali tudi notri. Tako jedilnica kot kuhinja sta dobro vzdrževani (in kar je še važnejše, tudi dobro oskrbovani). Vsi zatrjujejo, da je naselje urejeno in opremljeno po vseh določilih samoupravnega sporazuma v gradbeništvu o minimalnih standardih. In spet bo držalo tisto, kar smo že tolikokrat slišali: človek se obnaša in živi svojemu okolju primerno. V vasi Dravsko naselje nimajo namreč problemov s slabimi medsebojnimi odnosi ali celo kršenjem običajnih pravil, ki vladajo v takih naseljih. Na enem kupu živijo ljudje različnih narodnosti, iz različnih podjetij, pa se vseeno dobro razumejo in pravzaprav so vsi ena velika družina.

Menza v naselju ima približno 400 abonentov, torej se v njej hrani skoraj vsi prebivalci naselja. Naši delavci imajo na dan tri obroke — zajtrk, kosilo in večerjo. Obroki so čez dan tako razporejeni, da med njimi ni več kot 5-6 ur. Obroki so količinsko dovolj veliki, jedilnik pa je sestavljen center za narredeke go spodinjstva v Ljubljani in je torej hrana tudi kalorično ustrezna.

Tesarska dela zahtevajo veliko srčnosti

Prvi dve pretočni polji bosta končani do 15. avgusta

Razlaga ali zagovor uspeha poslovanja v letu 1975

Poslovno leto 1975 je predstavljalo za vse delavce GRADISA leto nadpovprečnih delovnih prizadevanj. Obseg del, merjen z vrednostjo čiste proizvodnje, je porasel za 73 %, merjen z opravljenimi urami pa za 12 %. Pri oceni porasta cen za 26 %, se je povečala produktivnost za skoraj neverjetnih 23 %!

● Produktivnost: problem gospodarstva — uspeh Gradisa

Dela na velikih kapitalnih objektih s povečanim deležem strojno opravljenih del, s sodobnejšo tehnologijo in bolj ali manj pripravljenimi organizacijskimi rešitvami ter ne nazadnje z naklonjenostjo vremenskih prilik — to so bili glavni vzroki tolikšnega porasta produktivnosti.

Poglejmo zdaj glavne podatke in jih primerjajmo s predlanskimi in planiranimi za lansko leto. (preglednica 1)

● Nenadejan visok porast obsega del

Ko smo sestavljali plan za leto 1975 smo po tistem upali, da bomo dosegli celo 3600 tisoč din celotnega dohodka (300 starih milijard). Kot ponavadi so bolj črnogledi zmajevali z glavami in bili prepričani, da so tri milijarde nedosegljive. Vendar pa imajo številke pri načrtovanju svoje zakonitosti, ki jih je treba upoštevati; kajti v nasprotnem bi morali bodisi zmanjšati število zaposlenih ali pa načrtovati slabe rezultate.

Zdaj vidimo, da smo presegli planirani obseg del kar za 16 % oz. 17

odstotkov, če ga merimo z vrednostjo proizvodnje.

Obrtniška dela se kljub povečanju deleža industrijske gradnje — proti pričakovanju — niso zmanjšala, saj so porasla celo več kot vrednost (čiste) proizvodnje.

● Ekonomičnost ostaja nespremenjena

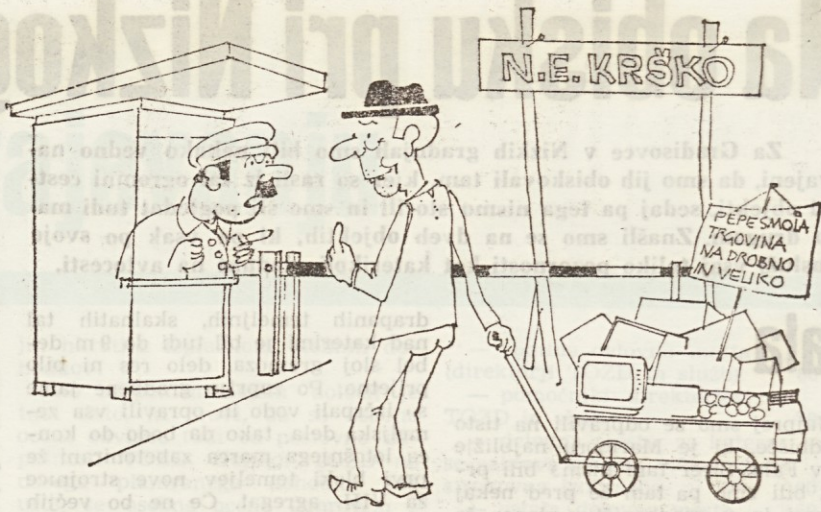
Delež stroškov je ostal nespremenjen — 74 %, čeravno smo načrtovali 75 %. Ekonomičnost torej nismo poslabšali, marveč smo jo zadržali na predlanski ravni.

Dohodek se v deležu sicer ni spremenil, znaša 24 % od celotnega dohodka, pač pa je porasel za dve indeksni točki manj (indeks 181 napram 183) kot znaša porast celotnega dohodka. Zato pa je nadpovprečno porasel povečani dohodek (indeks 187), ker se je nadpovprečno povečala pospešena amortizacija. Z realno ocenitvijo vrednosti strojev TM in AP smo namreč sprejeli takšne najemnine kot da bi že lani izvedli revalorizacijo. Ta učinek se nam pozna na povečanem dohodku, ki je — kot vemo — naše glavno merilo poslovne uspešnosti.

Dosežen dohodek v višini 782 mio din smo delili v skladu z resolucijo o družbenoekonomski politiki in o razvoju SR Slovenije za leto 1975. (preglednica 2)

● Še vedno prevelike obveznosti iz dohodka

Prikaz v preglednici delitve dohodka nam bo hkrati odgovoril na več vprašanj; tudi na tista, ki nam

»Kam pa vi?«

»Slišim, da krški trgovci niso zainteresirani za prodajo v našem delavskem naselju, pa grem pogledat, če bo morda za mene kaj posla...«

V črni belih slikah je tudi bela barva

»Ni treba, da kot tujec občasno obiskuješ našo domovino, pa boš vseeno videl kaj smo (gradbinci, pa tudi Gradisi) zgradili« ali »koliko bi potrebovali kreditov, da bi se tolikanj opremili, da bi z višjo produktivnostjo gradili tudi ceneje?« ali »Vi edini ste realisti, ko gledamo investicijske apetite na eni strani ter realne možnosti za investiranje v minimumu kazalcev programa razvoja 1976—1990« ali — in tu smo najbolj občutljivi »Ne bomo vas več ovirali pri dodeljevanju lokacijskih dovoljenj za samske domove, še več, dali vam bomo celo kredit za samska delavska stanovanja!« Ne dobivamo jih, ali to vemo? Delavci iz drugih republik, ki jih imamo 2/3, med zaposlenimi nimajo povsod radi v stanovanjskih soseskah! Naša mladina pa se ne odloča za gradbeniške poklice, ker so zahtevni, naporni in zato premalo plačani.

Ali se slišimo — »predstavniki družbe?« — vseskozi pod narekovaji, ker vendarle niso ta pravi predstavniki; toda žal, ni jih tako malo.

bomo hoteli izpolniti družbeni dogovor o minimalnih standardih gradbenih delavcev in hkrati sklep sindikalne organizacije Gradisa — da do 31. 12. 1977 poderemo vse barake stalnejšega značaja in to po več kot tridesetih letih po osvoboditvi! Da, tako akumulativno je bilo to gradbeništvo in v njem Gradisi. Pred tem pa je industrija (Železarne na primer) že pred dvajsetimi leti gradila. (Mi smo zgradili) samske domove in cela naselja stanovanj iz Zveznih investicijskih skladov.

● Kako in zakaj davimo gospodarstvo

In kot krono na nogah vidimo na koncu preglednice 2 znesek 23,85 mio din, »za druge namene«. Za katere?

	mio din
— za izpad transportnih dohodkov	8,01
— za ljubljanske obveznice	3,77
— za elektro gospodarstvo	5,23
— za luko Koper	0,70
— za investicije v zdravstvu	1,42
— za krajevne skupnosti	0,57
— še za ostale namene	4,15
Skupaj 1975	23,85
Skupaj 1974	0,96
Indeks	2494!!!

Naše gospodarstvo ne bo vzdržalo takih bremen, zbiranih iz ostanka dohodka, pa čeravno po samoupravni poti na podlagi samoupravnih sporazumov. Ali smo se res, dobro odločili, ko zbiramo denar od uspešnejših, produktivnejših in ne od tistih, ki koristijo usluge, železnice, cest (»bencinski dinar«, ki ne gre toliko za ceste kot za splošno porabo); tistih ki trošijo elektriko in tako naprej?

Zakaj pozabljamo v Sloveniji na tisti vik in krik izpredreformskih časov, izpred leta 1965? Potem smo ukinili davek na dohodek zato, ker smo rekli, da je to davek na pridnost, mislili pa tudi na odtokanje sredstev po Savi. Zdaj, ko ne gre več zato (sredstva ostajajo v republiki), pa smo drugačne pameti. Ali pozabljamo ali pa gre res za rebus sic stantibus?

Ko ogulimo ostanek dohodka s temi »drugimi nameni«, dobimo preostanek 177,55 mio din, ki predstavlja 5,3 % profita stopnjo; to je 0,5 odstotka več kot leto poprej (ali indeks 110) in to pri tolikšem porastu obsega produktivnosti (!) ko nam mora najmanj toliko navreči zmanjšan delež stalnih stroškov.

Taka je torej celovitejša podoba »neverjetnega in graje vrednega« porasta ostanka dohodka z indeksom 231.

(nadaljevanje na 7. str.)

Celotni dohodek in vrednost proizvodnje

Sestavina	Leto 1974 mio din	%	Plan 1975 mio din	%	Leto 1975 mio din	%	Indeksi porastov 1975/74	1975/pol.
Celotni dohodek	1830	100	2885	100	3349	100	183	116
Vrednost proizvodnje	1895	104	2817	98	3293	99	174	117
Obrtniška dela	369	20	520	18	652	19	176	125
Vrednost čiste proizvodnje	1526	84	2297	80	2642	89	173	115
Stroški	1363	74	2152	75	2493	74	183	116
Družbeni proizvod	467	26	733	25	856	26	183	117
Amortizacija	35	2	74	2	74	2	211	99
Dohodek	432	24	659	23	782	24	181	119
Povečani dohodek	437	24	694	24	815	25	187	117

Delitev dohodka

Sestavina	Leto 1974 mio din	%	Plan 1975 mio din	%	Leto 1975 mio din	%	Indeksi porasta 1975/74	1975
Dohodek	431,88	100	659,47	100	782,27	100	181	119
Pogodbene obveznosti	20,33	5	32,91	5	34,28	4	169	104
Zakonske obveznosti	49,42	11	73,95	11	95,39	12	193	129
Osební dohodek	266,68	62	396,39	60	436,52	56	164	110
Osební prejemki	9,12	2	11,27	2	14,68	2	161	130
Ostane dohodka	87,33	20	144,95	22	201,40	26	231	139
Delež ost. dohodka v CD		4,8		5,0		6,0	104	120
Poslovni sklad	45,82	10,6	94,64	14,4	106,22	13,6	232	112
Sklad skupne porabe	31,93	7,4	37,63	5,7	56,37	7,2	177	150
Rezervni sklad	8,62	2,0	12,63	1,9	14,96	1,9	174	118
Za druge namene	0,96	0,2	—	—	23,85	3,0	—	—

jih nemalokrat zastavljajo predstavniki družbe — nekateri z dokajšnjo mero naltolcevanja.

Ponovno ugotovimo, da smo dohodek povečali za 81 % kot rezultat v uvodu navedenih vzrokov.

Pogodbene in zakonske obveznosti načrtujemo vsako leto ali nižje ali vsaj enake kot v preteklem letu; vselej na podlagi resolucij, s katerimi naša družba že nekaj let žal le želi razbremeniti gospodarstvo. Rezultat pa je tak, da smo lani odšteli za obveznosti 16,5 % predlani pa 16,2 odstotka od dohodka in to od močno povečanega.

V tem, ko smo uspeli pogodbene obveznosti, katere povzročimo v glavnem sami, relativno zmanjšati, so se zakonske obveznosti skoraj podvojile (indeks 193), njihov delež v dohodku pa porasel od 11,4 % na 12,2 odstotka. Ali bomo vendarle v bližnji prihodnosti uspeli zavreti nadpovprečno naraščanje zakonskih obveznosti in dajatev ter prispevkov iz dohodka — vprašujemo (naše) delegate?

● Osební dohodki v skladu z družbenimi merili

Osební dohodki predstavljajo največjo postavko dohodka. Že s planom smo predvideli njihov delež v dohodku od 62 % na 60 %. Dejansko pa smo znižali delež na 56 %, ker so OD porasli precej manj (za 64 %) kot dohodek.

Njihov porast je manjši kot je porasla produktivnost, hkrati pa je njihovo gibanje v skladu tako z merili samoupravnega sporazuma kot skupščinske resolucije.

V Gradisu so štiri leta realni OD ostali nespremenjeni, na ravni iz leta 1971. V letu 1975 so porasli realni OD za blizu 10 %, s čemer znaša petletna poprečna stopnja rasti realnih OD manj kot 2 %.

● Kaj pa ostanek dohodka?

Pri ostanku dohodka se bomo zadržali malo dlje. »Predstavniki družbe« nam bo najprej pokazal indeks porasta — 231 in se zgražal ter še pristavil: »Zato torej so tolikanj draga stanovanja!« ali »Vrnili nam boste denar!« ali »Nobene razlike v ceni vam ne bomo priznali!«

● Gradis — gradbeništvo — družba

Najprej tole: Gradis ni gradbeništvo Slovenije, ampak je gradbena delovna organizacija v slovenskem gradbeništву. V Koprščini na primer smo vrsto let gradili najcenejša stanovanja v Sloveniji (Šalara, OLMO) pa so nam pred časom z raznimi ukrepi (lokacije npr.) preprečili nadaljevati gradnjo na jezo občanov ter v zadovoljstvo »konkurence« in nekaterih vplivnežev — »predstavnikov družbe«.

V Ljubljani na primer smo gradili in še gradimo stanovanja (Sosesko v Jaršah), ki so bila po ceni podpovprečna — nekaj let celo najnižja v Ljubljani — po kvaliteti pa vsaj poprečna. Podobno tudi v drugih centrih Slovenije, ugotavljamo pa, da je delež stanovanjske gradnje pri Gradisu premajhen in da se bo povečal.

Razlike v ceni in sploh inflacija niso naša boniteta. Prej ko mi obrnemo dinar iz ostanka dohodka je za 20 % do 30 % manj vreden. Ker pa zadeva kreditov, pa je ta naša družba nenaklonjena — lahko rečemo mačehovsko razpoložena — do naložb v gradbeništvo. Da ne bo ne-

sporazuma: gradbeništvo ustvarja okoli 8 % družbenega proizvoda v gospodarstvu, investira pa le okoli 5 odstotkov vseh investicij, pri čemer je blizu 2/3 lastnih sredstev (skoraj obratno kot pri industriji). Povejmo tudi to, da je Gradis dobil skoraj vse velike objekte, ki se gradijo ta čas v Sloveniji.

Le zakaj ravno Gradis, Najbrž tudi zaradi renomeja, ki ga ima.

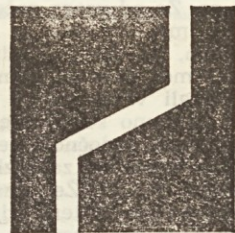
● Grešni kozel, svetniki in izvirni greh

Končno mora slovenska družba ki investira prav zdaj toliko kot še nikoli doslej, računati tudi z nekaterimi neugodnimi ekonomskimi učinki prenapetih investicijskih naporov. Čeravno bi v slovenskem gradbeništву obstojal samo Gradis in četudi bi bil celo svetniško čist v poslovnih odnosih, se ne bi mogli pomiriti z negativnimi učinki prevelike investicijske potrošnje. Ekonomske zakonitosti bomo morali upoštevati (tudi inflacijo, tudi razlike v ceni), nečiste posle pa preganjati — kjer so; še zlasti kjer so zavestni!

Lahko govorimo še o izvirnem grehu, če že govorimo o svetniško čistih odnosih. Izvirni greh, imenovan pretirana investicijska potrošnja, ni nastal v gradbeništву, ampak v naši družbi, katere gradbeništvo je le majhen del. Ta naša družba ali nekateri »predstavniki družbe« so pred časom zanemarili železnico, ceste in energijo, vlagali pa v palače (tudi banke) in trgovine. Potem nas je zbudila politična akcija in mrk elektrike. Zdaj poskušamo s pretiranimi naporí nadomestiti zamujeno in ker nam ne gre vse najboljše, iščemo tudi grešne kozle. Pravimo, vi gradbinci ste tudi med njimi in niti ne tako majhni. Mi gradbinci pa mislimo, da nismo (edini) odgovorni, še več, mislimo in želimo, da nam »predstavniki družbe« kdaj pa kdaj rečejo tudi kaj takega:

Udeleženci seminarja so z zanimanjem poslušali predavanja

SKUPNO GLASILO ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA —
GIP GRADIS, SGP SLOVENIJA CESTE IN GIP PRIMORJE
LETO II ŠTEVILKA 2 APRIL 1976 PRIMORJE

GAST

Prepričani smo, da smo na pravi poti

V letu 1972 smo v našem Informatorju pisali o integracijskih gibanjih nekako takole:

»Če že govorimo o povezovanju, se nam nehoti postavlja vprašanje, ali so naše tri organizacije (Gradis, Slovenija ceste in Primorje) smotne za neke integracijske procese. Vedeti moramo, da ta tri podjetja predstavljajo določeno usmeritev, ki izhajajo iz našega dosedanjega obdelave, pri katerem pa so nizke gradnje v posameznih podjetjih resnično dominantne. Sklop vseh naših dejavnosti pa predstavljajo poleg nizkih gradenj še vodne zgradbe, poslovne zgradbe, stanovanjska izgradnja in industrija. Verjetno nihče v podjetjih ne misli opuščati določene dejavnosti na ljubo drugi organizaciji, vsi pa si sigurno želimo uspešnejše in konkurenčnejše nastopanje na tržišču. Treba bi bilo poiskati take oblike, ki bi zajele našo celotno dejavnost, ne da bi bistveno krnili obstoječe stanje, vendar pa dodali določene kvalitete, ki bi nam omogočile večjo storilnost in prodornost na trgu. **Prepričani smo, da je to dobro voljo mogoče in izvedljivo.**»

Leto kasneje smo v Informatorju spet lahko brali:

»Današnja pota razvoja gredo v smeri vedno bolj integriranega gospodarstva. To ne pomeni, da za to določene delovne organizacije, integrirane v eno, ustvarjajo monopol v družbi, ampak gre tu le za združevanje tako ekonomske kot fizične moči. Kadar pa gre za podobno tvorbo kot je GAST, kjer so delovne organizacije v njem že vane medsebojnega sodelovanja in tako so-

delovanje vedno pripelje do delovnih uspehov, potem je tu močnejša integracija popolnoma upravičena.

V 1. številki glasila GAST leta 1974 pa smo napisali:

»Integracija podjetij Primorje, Slovenija ceste, in Gradis ni neka prisiljena stvar, temveč izvira iz zavestne opredelitve naših delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela, da z integracijo dosežejo smotno združevanje dela in sredstev ter zato tudi boljše gospodarske rezultate... Integracijski procesi v okviru GAST naj bi omogočili predvsem racionalno poslovanje, to je, koordinacijo razvojnih programov, delitev dela, modernizacijo proizvodnje, enoten nastop na tržišču tu in v inozemstvu, skupne priprave ponudb za prevzemanje velikih del, združevanje sredstev za pomembnejše investicije, znižanje stroškov zaradi boljše izkoriščanja specializirane strojne opreme, zaradi racionalnejše nabave strojne opreme in masovnih materialov itd. **Skratka, prepričani smo, da smo na pravi poti.**»

Tako smo torej pisali in tako tudi govorili vsa leta nazaj, kako daleč pa smo danes? Med tem časom se je ena izmed delovnih organizacij — konkretno SGP Primorje — že vključila v združbo gradbenih podjetij na Primorskem, še vedno pa so pripravljeni, da se z eno izmed svojih TOZD (nizke gradnje) vključijo v SOZD v okviru GAST. Delavci GIP Gradis so se na referendumu že odločili, da je ta združitev smotna, prav tako pa mislijo tudi v SGP Slovenija ceste. Pa vendar do zdru-

žitve še ni prišlo, čeprav smo jo pričakovali že v letu 1975. Zakaj? Na to vprašanje nam je nekoliko odgovoril sestanek, ki je bil sklican na pobudo republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije. Na njem so se zbrali predstavniki osnovnih organizacij sindikata, direktorji temeljnih organizacij združenega dela in glavni direktorji ter predstavniki samoupravnih organov. Prisotna sta bila tudi generalna sekretarka zveze sindikatov Slovenije Ivanka Vrhovščak ter predstavnik izvršnega sveta Slovenije.

Na sestanku je najprej predsednik republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije Lojze Cepuš omenil, da so se v začetku leta 1973 v Klubu poslancev zbrali predstavniki družbenopolitičnih organizacij in glavni direktorji vseh treh organizacij združenega dela. Tudi ta posvet je sklical republiški odbor. Takrat so se dogovorili za tesnejše sodelovanje in povezovanje v okviru GAST. Poudarjeno je bilo, da mora biti to ne samo želja političnih funkcionarjev, ampak predvsem želja naših delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela. Takrat so se predstavniki vseh teh podjetij zedinili, da bomo integracijski proces nadaljevali in da bomo storili korak naprej na tem področju; za koordiniranje akcije so izvolili komisijo, ki naj bi pripravila jasne cilje združevanja. Upošteva naj vsa dopolnila in navzoči so se strinjali, da se o tem sestanku in o teh prvih sklepih obvesti celoten kolektiv in vse delavce v gradbeništvu.

Izvoljena komisija se je nato redno sestajala, sledila težnjam temeljnih organizacij združenega dela, žal pa je delo komisije v lanskem letu od marca naprej zastalo. Zadnji sklepi komisije so predvidevali, da podkomisija pripravi makro in mikro organizacijsko shemo, pripravi predloge; jasno mora biti razviden poslovni predmet, če bi ga delovne organizacije same ne mogle napraviti in če je dokazano, da bomo na osnovi povezovanja lahko dosegli večjo produktivnost in ekonomičnost in vse ostale prednosti integracije. Pripravil naj bi se tudi osnutek ali izhodiščne smernice dolgoročnega in kratkoročnega razvojnega programa poslovanja, ki temelji na delitvi dela, ter dokončen koncept skupnih dejavnosti v sestavljeni organizaciji združenega dela.

Predstavniki komisije (Slovenija ceste) je ob tem dodal, da se je komisija v letu 1973 in 1974 večkrat sestala in delala za integracijo, uspela je pritegniti tudi podjetje Primorje iz Ajdovščine in pripravljen je bil predlog samoupravnega sporazuma po tedanjih merilih.

Tako je prvi predlog tega sporazuma prišel v javno razpravo že leta 1974. Člani komisije so bili prepričani, da je ta samoupravni sporazum najboljši, tik pred koncem leta 1974 pa so pričele leteti kritične pripombe na integracijo v gradbeništvu in komisija se je s temi problemi morala soočiti. Povedal je, da so nato pri podjetju Slovenija ceste organizirali še enkrat javno razpravo, iskali so mišljenje ostalih političnih in delovnih ljudi (tudi Gradisa in Primorja) in ti so se z njimi tudi strinjali. Samoupravni sporazum je doživel precej politične kritike, ker bistvena vprašanja v njem niso bila rešena. S popravki so se integraciji na papirju hoteli izogniti.

Predstavniki Primorja pa je dejal, da so se v Ajdovščini komisiji za integracijo malo kasneje priključili. Po strokovnem elaboratu so izdelali tudi tam osnutek z vsemi podatki, vendar le za TOZD Nizke gradnje. V komisiji so delovali kolikor so smatrali in čutili za potrebno. Tudi njihovi delavci so izrazili svoje mišljenje, da je priključitev k tej SOZD pravilna. Delavci so torej z vsem seznanjeni, so za združitev, treba je samo nadaljevati in pripe-ljati stvar do konca, ker je škoda leta, ki je bilo izgubljeno.

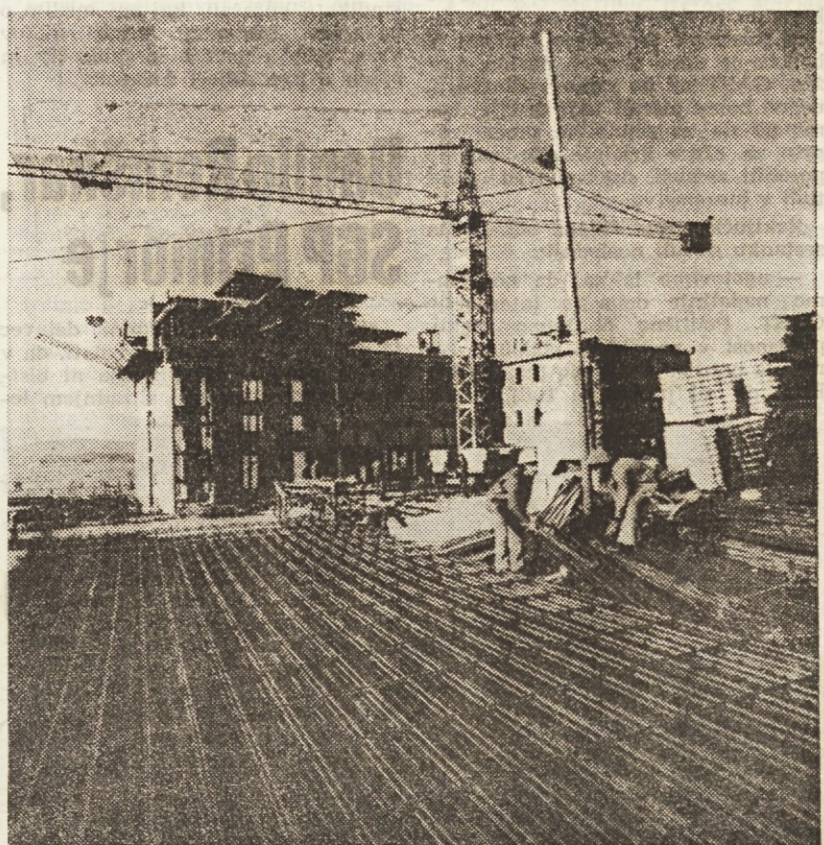
Z gradnjo avtocest v Sloveniji bo treba nadaljevati

Realizirati sprejete zaključke

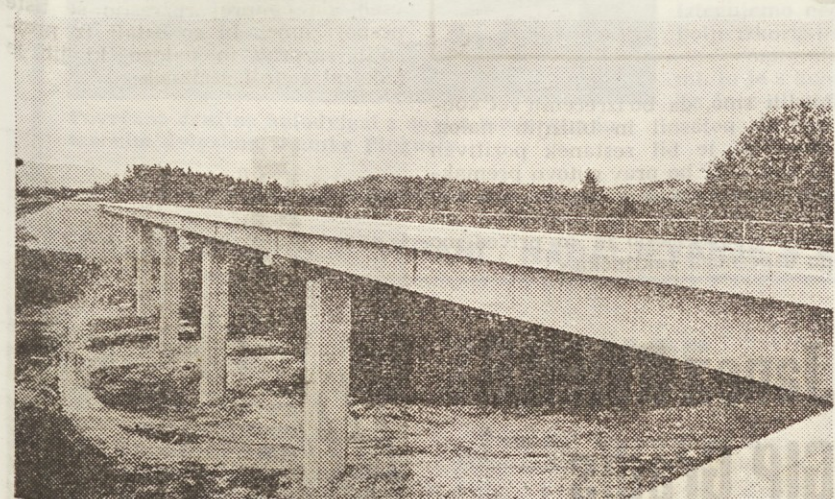
V razpravo se je vključila tudi generalna sekretarka zveze sindikatov Slovenije Ivanka Vrhovščak in povedala naslednje:

»Nam se ni treba prepričevati o tem, da združevanje dela in sredstev, samoupravno povezovanje v gradbeništvu ni politična kaprica, ni politična parola, ampak je družbeno ekonomska nuja. Gradbinci ste, kot je že bilo naglašeno in ni odveč še enkrat ponoviti, že pred desetimi leti bili med prvimi, ki ste se resno lotili povezovanja; lotili ste se ga v trenutku, ko ste najbolj občutili vse posledice razdrobljenosti, ko je bil sindikat gradbenih delavcev na dnu razmer. V tej bitki za izboljšanje razmer, ste tokrat vsi prišli do tega, da je velika napaka v vaši razdrob-

ljenosti... Nam vsem pa ne gre za formalno samoupravno povezavo. Take formalne povezave so celo v resno škodo samoupravnim odnosom. Kdor zadržuje tako papirnato povezovanje, zavestno razdira ves nadaljnji razvoj, normalen razvoj samoupravnih odnosov... Kar pa se tiče vašega združevanja pa je zaskrbljujoče dejstvo, ena osnovnih ovir za to združevanje v GAST že v začetku, v pripravi osnutka samoupravnega sporazuma. V poročilu o delu piše, da že osnutek samoupravnega sporazuma ni vseboval življenjskih, bistveno osnovnih elementov povezovanja. Poslužujem se tega teksta: pripomba se je nanašala na vsebino sporazuma glede predmeta (nadaljevanje na 6. str.)

Lahko bi izpopolnili tudi industrijski sistem stanovanjske izgradnje

Potrebno bo zgraditi še veliko kilometrov cest in viaduktov

Najlepši primer uspešnega sodelovanja so že dograjene avtoceste in viadukti

Združeni bomo imeli boljšo mehanizacijo

poslovanja, na urejanje razvojnih programov, oblikovanje dohodka in medsebojno odgovornost. To so osnovni interesi, na katerih se združujemo; dokler to ni razčiščeno, dokler nismo dogovorjeni za najelementarnejše — osnovno delo, dokler ne poznamo interese za razvoj, dokler ne bomo osvojili vseh elementov samoupravnega planiranja, ga uresničevali, tako dolgo bo samoupravna organizacija združenega dela samo politična samouprava. Organizacija in tako dolgo bo obstajala tudi nezaupanje... Republiški svet zveze sindikatov Slovenije absolutno podpira prizadevanja republiškega odbora gradbenih delavcev, da bi s politično akcijo premaknili vsebinske odnose v tem samoupravnem povezovanju. Podpiramo to kot zveza sindikatov, ker zastopamo in podpiramo interese delavcev in bomo dajali pobudo za vztrajno akcijo naprej.

Po besedah Ivanke Vrhovščakove je dodal predstavnik Nizkih gradenj SGP Slovenija ceste, da pri njih ni bilo bojazni glede uspeha integracije, nihče ni postavljala zahtev, da bi se ne združili; vsi so bili za integracijo, vendar mora biti res jasno opremljeno, kaj bo boljše, kakšna garancija bo delavcu ta združitev itd.

Direktor SGP Slovenija ceste pa je dejal, da lahko vidimo v dveh tretjinah integracij, da te integracije niso nič drugega kakor združevanje na papirju. Oni so hoteli doseči neko kvaliteto, neko višjo integracijsko tvorbo, ker delavci združujejo delo in od tega tudi nekaj več pričakujejo. Na vseh sestankih so bili za združitev, radi pa bi, da se naredi razvojni program GAST kot takega, da poznajo njegovo razvojno koncepcijo. V tem smislu je treba po njihovem tudi zaključiti GAST, ki ima od vseh grupacij v Sloveniji najbolj trdno osnovo za delovanje.

Glavni direktor GIP Gradis ing. Hugo Keržan je prisotne opozoril, da de iure GAST ne obstaja, de facto pa obstaja. Pri delu, pri akcijah smo združeni skupaj in to se je praktično pokazalo kot dobra oblika sodelovanja, vendar bolj poslovnega sodelovanja, ne pa toliko široko samoupravnega sodelovanja. Ker nam praksa potrjuje, da je to koristno in dobro, tudi ne bo problem presekati še zadnje bariere. V bodoče je samo skupen nastop možen. GAST ne bo samo v Sloveniji, uspeli bomo morali tudi drugje, vemo pa da so republike precej zaprte za nizke gradnje. Ne smemo pozabiti zamisli, da bomo šli delati tudi v inozemstvo.

Zaključki republiškega odbora na sestanku so bili naslednji:

— ugotovimo lahko, da podpiramo nadaljnje delo za integracijo GAST. Politično obojamo zastoj, počasnost v preteklem obdobju, saj ni bilo potrebe, da bi do tega prišlo. Eden od zaključkov je tudi, da na

osnovi današnjega sestanka pristopi skupna komisija vseh treh udeleženk k delu, da izdelata skupno poročilo in pripravi lokacijski program. Upoštevati je treba, da mora komisija delati enotno in uveljavljati enotno, hkratno delo. Osnovne organizacije sindikata v vseh treh delovnih organizacijah naj takoj pristopijo k organiziranju razprave o združevanju, predvsem na osnovi materiala, ki ga bo komisija izdelala v kratkem času. Republiški odbor bo na prihodnji seji obravnaval procese v slovenskem gradbeništvu in tudi drugih grupacijah, stanje in razvoj teh odnosov pa bo podal za vsako grupacijo, še posebej pa politično oceno za grupacijo GAST. Lahko bi še dodali, da je temeljna

tu ne. Ze od vsega začetka sicer vsi govorimo, da smo za združitev in mislim, da obstaja tudi resnični interes med delavci. Sam ne vem, kje bi iskali vzrok za ta zastoj danes. Pri nas smo se že prej odločili, da nas čaka bodočnost le v združitvi naših kapacitet za nizke gradnje v okviru GAST. Ze naše dosedanje sodelovanje v tem združevanju je pokazalo lepe uspehe in opravičilo svoj obstoj. Od vseh ustanovljenih grupacij je ravno GAST dal največ. To smo lahko videli na odsekih avtoceste, v Anihovem itd. Na letnih skupščinah naših OOS smo razpravljali tudi o integraciji v okviru GAST in videli smo, da naši ljudje niso proti njej. Prišli smo pač do prepričanja, da ob sprejemanju ve-

SOZD, združevanje služb v skupnih službah, opredeliti predmet dela, opredeliti prednosti integracije, torej jasno predložiti vse tisto, kar bi moralo v samoupravnih sporazumih biti že po ustavi. 12 pripomb je že rešenih, če bodo tudi ostale razjasnjene, potem bo do združitve kmalu prišlo. Razprave bi morale steči že v marcu.

Simpatije naših delavcev do Gradisa obstajajo že od nekdaj in torej tudi z združitvijo ne bo težav. Prav nujnost je v današnjih časih, da se združimo v močno SOZD, saj nas čakajo velika dela. Treba bo skupno nastopati na tržišču.

Od zadnjega sestanka smo pričakovali malo več, kot je dejansko dal.

Dograjeni objekti bodo vsem v ponos

Integracija, ekonomska nujnost

aktivnost v posameznih delovnih organizacijah ne pa samo v komisijah. V naši praksi pogostokrat prevahmo delo na posamezne organe in se potem sklicujemo, da se komisija ni sestala. To je kvaliteta dela vseh zaposlenih, in treba je poudariti, da odgovornost leži na vseh.

Na sestanku je bilo poudarjeno, da so nosilci integracije lahko le delavci v TOZD na podlagi gospodarsko utemeljenih razlogov in zavestne opredelitve, da z integracijami dosežejo smotno združevanje dela in sredstev ter večji družbenoekonomski uspeh. Delavci pa svoje interese ne uresničujejo samo preko svojih samoupravnih organov, ampak predvsem preko osnovnih organizacij sindikata. Zato smo predsednike konferenc osnovnih organizacij sindikata vprašali, kaj oni mislijo o zadnjem sestanku predstavnikov vseh treh delovnih organizacij in sploh o predstojeci integraciji:

Daniilo Remškar, SGP Primorje

»Sem že star, sidikalni delavec in moram kar odkrito priznati, da v našem procesu združevanja ni bistvenega premika, vsaj v zadnjem le-

likih del moramo stopiti skupaj, saj v današnjih časih tako eni kot drugi — sami ne bi pomenili dosti. Treba se bo namreč za naprej dobro pripraviti, saj nam dela ne bodo padala kar z neba. Na zadnjem sestanku sem imel vtis, da nekateri očita jo prav 'Primorje', da je stalo ob strani prizadevanj za združitev, vendar to ni res. Poudarjam, da so naši delavci še vedno enako zainteresirani, da bi ta nova SOZD končno že zaživela.

Kaj pa pričakujemo od nje? V prvi vrsti združevanje kapacitet — tako v strojih kot v kadrih. Eni smo z nečim dobro preskrbljeni, drugi z drugim, če pa bi stopili skupaj, bi vse te kapacitete bile resnično izkoriščene.

Atif Purić, SGP Slovenija ceste

»Naša konferenca si je bila že vseskozi na jasnem, da moramo delati še naprej za čimprejšnjo integracijo. Eden od naših sklepov zaneta tudi pospešitev dela komisije za integracijo — pravzaprav podkomisije za opredelitev predmetov dela, kratkoročnega in dolgoročnega programa, kaj bomo združevali itd. Sedaj pričakujemo od te komisije, da bo dala strokovno obdelan material nam — družbeno političnim organizacijam v razpravo. Na sestanku smo slišali, da je komisija za integracijo nekoliko 'zaspala' dejstvo pa je, da smo se v zadnjih letih v Slovenija ceste morali otepati z nekaterimi večjimi težavami. Mogoče so pa tudi druge s sprejetjem osnutka samoupravnega sporazuma nekoliko pohiteli. Mi smo želeli, da bi vse pripravili tako, da bi bilo za naše delavce najboljše in tako smo tudi osnutek samoupravnega sporazuma temeljito prečesali. Imeli smo tudi 18 pripomb nanj, med njimi nekaj takih, kot so npr. prouči združevanje sredstev (za kakršne namene itd.), orisati dokončni koncept skupne dejavnosti

Mislili smo, da bo izrečenih več konkretnih pojasnil in bližnjih nalog. Sicer pa je bil sestanek pozitiven in vso stvar bo prav gotovo premaknil naprej. Sami pa imamo tudi v našem programu, da pospešimo akcijo za integracijo in jo privedemo do uspešnega zaključka.

Janez Raušl, GIP Gradis

Če smo se na podlagi analize o pogojih in ekonomskih razlogih za pristop k postopku za združevanje z delavci v delovnih organizacijah GIP Gradis, SGP Slovenija ceste, GP Primorje, odločili za združitev v sestavljeno organizacijo združenega dela, se bomo s samoupravnim sporazumom odločili tudi o bistvenih elementih združitve (razvojni program SOZD, oblike združevanja do-

hodka, ekonomski odnosi med TOZD in SOZD).

Kaj pričakujemo?

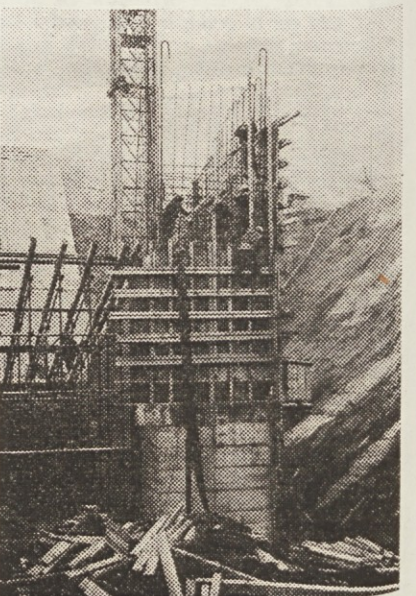
Integracija v okviru GAST naj bi omogočila predvsem racionalno poslovanje, to je koordinacijo razvojnih programov, delitev dela, modernizacijo proizvodnje, enoten nastop na tržišču tu in v inozemstvu, združevanje sredstev in pomembnejših investicij, zmanjšanje rizika pri prevzemu večjih del itd. Ze pri prvih razgovorih smo ugotovili, da gre za močne delovne organizacije, ki sodijo med največje gradbene organizacije ne samo v Sloveniji ampak tudi v Jugoslaviji. Njihov gospodarski potencial zagotavlja napredek in uspeh o prihodnosti, čeprav danes še ne izkoriščajo vseh možnosti v svojem poslovanju.

Če izhajamo iz pravnega položaja delovnih organizacij, nastajajo SOZD izključno po volji delavcev v dveh ali več delovnih organizacij, pri čemer se izraža ta volja z večino glasov v vsaki posamezni TOZD. V Gradisu smo se že izrekli z večino glasov v decembru 1974, pri tem je pa treba upoštevati načelo, da z združitvijo v SOZD ne smejo biti z ničemer prizadete neodtujljive pravice delavcev v TOZD.

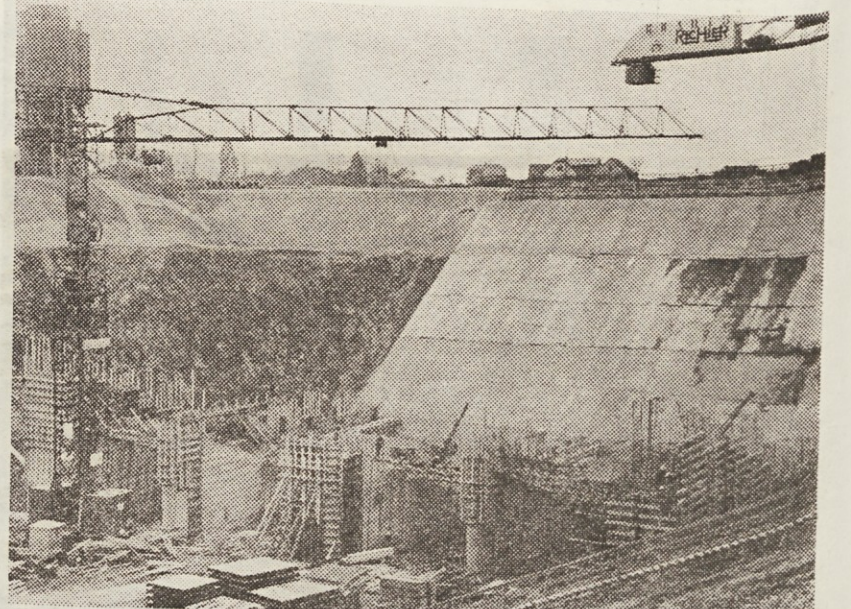
Na samem sestanku bi se morali zadržati na zaključkih, tako da bi vse tisto izpeljali, kar so sklenile komisije. Te bi se sedaj tudi morale sestati in nadaljevati delo. Naša konferenca bo umela ponovno razpravo v zvezi z integracijo. Pri tem bomo v osnovnih organizacijah sindikata ponovno osvetlili nekatera vprašanja.

Konferenca je že v letu 1975 in prej aktivno sodelovala v akcijah na področju integracijskih procesov. Ugotovimo lahko, da sedanja delovna organizacija Gradis predstavlja nekaj zaključeno tvorbo v kateri je do velike mere že dosežen princip vertikalnega povezovanja v okviru združenega dela. Prizadevanja pri oblikovanju SOZD GAST pomenijo še dopolnjevanje tega sistema, kar bi omogočilo še celovitejši nastop na tržišču. Konferenca bo v letu 1976 nadaljevala z aktivnostjo in predvsem v sodelovanju s sindikatom drugih udeležencev pri integraciji v SOZD GAST bo delovala v smislu čimprejšnje realizacije te integracije.

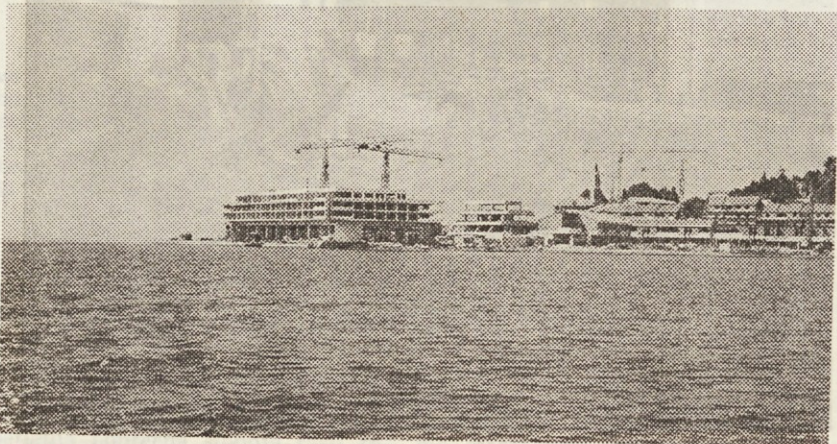
Tako mislijo predstavniki naših sindikatov. Vsi se strinjajo, da je integracija v okviru GAST ekonomska nujnost. Zato je naloga vseh, da čimprej razrešijo še tiste nesporazume, ki so ostali iz prejšnjih razprav in naloge, ki jih je nakazal zadnji sestanek.

Posamezne ekipe so pri vseh že dobro »uigrane«

Skupno bomo lahko nastopali predvsem pri pondbah za izgradnjo večjih objektov

Tudi na Bernardinu smo skupaj zastavili delo

Predstavljamo vam novo Gradisovo mehanizacijo

V SPO koticu zadnjega Gradisovega vestnika je bilo med ostalimi vprašanji zastavljeno tudi tole: »Kakšno je avtodvigalo PINGUELY.« Predno pa preidemo na pojasnjevanje zastavljene vprašanja, se mi zdi potrebno napraviti malo uvoda.

Pred letom 1974 je strojna operativna redno objavljala v Gradisovem vestniku informacije o vsakem večjem stroju, ki je bil nabavljen iz uvoza kot so avtodvigalo, buldozer, nakladač ipd. Ti stroji so bili nabavljeni v glavnem posamično in za gotovino.

V letih 1974 in 1975 pa je lahko vsak član Gradisa opazil, da se je naenkrat začelo pojavljati tako na gradbiščih kot na nekaterih obratih večje število novih strojev. V teh zadnjih dveh letih je Gradis namreč najel štiri devizne kredite, iz katerih smo nabavili stroje težke mehanizacije, kamione, vlačilce in kiperje (SPO), stroje srednje in lahke mehanizacije (SIP) ter razne stroje za obrate LIO Skofja Loka, Železokrivnico Ljubljana in Maribor, OGP ter KO Ljubljana.

Skupna vrednost nabavljene opreme iz teh štirih deviznih kreditov vključno s carino in ostalimi stroški je bila 82.055.000 din ali bolj razumljivo povedano 8,2 starih milijard.

Poleg teh strojev, uvoženih iz zahodnih držav smo uvozili iz Čehoslovaške večje število kamionov-

kiperjev TATRA, avtomešalce in eno betonarno STASIS. Istočasno so nam Kovinski obrati Ljubljana postavili dve stolpni betonarni (OGP in gradbišče hidrocentrale SD 2) in izdelali v sodelovanju s KO Maribor samo za potrebe Gradisa 7 tipskih betonaren SB 500, po načrtih Strojno konstrukcijskega biroja. Seveda smo gradbeno mehanizacijo v tem razdobju kupovali tudi pri jugoslovanskih proizvajalcih tako buldozerje in nakladače 14. oktober iz Kruševca, avtobagre Radoje Dakic iz Titograda, kamione FAP iz Priboja in TAM iz Maribora, avtomešalce iz ITAS iz Kočevja, kompresorje FAGRAM iz Smedereva in še bi lahko naštevali.

Toda samo spisek vseh strojev, nabavljenih v zadnjih dveh letih, bi napolnil najmanj eno celo stran Gradisovega vestnika, poleg tega pa vsako naštevaje brez komentarja postane kmalu dolgočasno.

In vsi ti stroji so v Gradisu polno zaposleni. Za konec tega, ne več kratkega uvoda naj podam samo še dve primerjavi o stanju avtodvigal in težkih stolpnih žerjavov:

V začetku leta 1974 smo imeli 4 avtodvigala in 2 stolpna žerjava nosilnosti 80 in 120 tm, danes samo po dveh letih pa imamo 10 avtodvigal in 12 težkih stolpnih žerjavov 80, 100 in 120 tm.

Zato tudi dilema, kako in o katerih novih strojih naj strojna operativna obovešča Gradisovce v Gradisovem vestniku. V začetku navedeno vprašanje pa ponuja zamisel, da bi bilo le potrebno občasno opisati nekatere večje oz. zanimivejše stroje.

Tako vam sedaj predstavljamo hidravlično teleskopsko avtodvigalo PINGUELY tip GC 845 TL.

To avtodvigalo je bilo nabavljeno ob koncu novembra 1975 in sicer četrtega, to je francoskega kredita prek firme RICHIER skupno s štirimi težkimi stolpnimi žerjavi, dvema osebno-tovornima dvigalom in enim avtobagrom.

Največja nosilnost avtodvigala je deklarirana s 45 ton pri dosegu 3 m, kar označuje velikost dvigala v primerjavi z ostalimi avtodvigali. Vendar v gradbeništvu ta nosilnost nikoli ne more biti izkoriščena, kajti gradbeni elementi, teže 45 ton bi bili volumsko že tako obsejni, da jih ne bi bilo mogoče spraviti na doseg 3 m merjeno od osi vrtiljivega dela avtodvigala. Zato se praktična uporabnost avtodvigal v gradbeništvu prične pri dosegu 5 m, kjer je nosilnost avtodvigala PINGUELY 32 ton. Za občutek ga lahko primerjamo z že dobro poznanim dvigalom LORAIN MC 30 H, ki ima pri istem dosegu 5 m nosilnost 19,5 tone. Pri tem vidimo, da gre tu že za težje avtodvigalo, vendar ima kljub temu normalne cestne gabarite.

Teleskopska ročica škatlaste izvedbe je štiridelna in ima poleg osnove dve hidravlično pomični in eno mehanično pomično sekcijo. Dolžina iztegnjene teleskopske ročice je 30 m, poleg tega pa ima še predalčno pomožno ročico dolžine 15 m in tako lahko doseže največjo dolžino ročice 45 m.

Naj navedem še nekaj posebnosti tega avtodvigala:

- dopustne nosilnosti so enake tako v zadnjem kot v bočnem položaju;
- obe teleskopsko pomični sekciji ročice lahko iztegujemo neodvisno eno od druge in s tem lahko bolje izkoristimo trdnost ročice;
- opremljeno je z vsemi varnostnimi napravami, to je s končnim stikalom za omejitev dviga kavlja in z elektronskim indikatorjem preobremenitve.

Peter Vrhunc
dipl. str. inž.

NADALJEVANJE S 1. STRANI — NADALJEVANJE S 1.

ODLIKOVANIH 147...

njihov prispevek k dosedanjim uspehom »Gradisa«, pa moramo hkrati poudariti, da tolikšno število odlikovanih ni le priznanje njim samim, temveč tudi podjetju v celoti, vsem 18. temeljnim organizacijam združenega dela, iz katerih ste odlikovanci. Kakor je namreč vaš prispevek izjemno pomemben pri uspehih »Gradisa«, tako so tudi samoupravni odnosi, tovarišje vzdušje, dobra organizacija dela in poslovanja v »Gradisu« kot celoti bili pogoj, v katerih edinole ste lahko tudi vi v pravi meri pokazali svoje delovne, samoupravljalne in človeške sposobnosti in lastnosti. To dejstvo nam ponovno potrjuje, da je vsak od nas sicer odgovoren in pomemben oblikovalec naših odnosov in našega razvoja, pa da lahko le skupno, v pogojih socialističnega samoupravljanja, z jasnimi skupno postavljenimi cilji, dosegamo pomembne rezultate. Delavci »Gradisa« ste jih doslej dosegali. Z dolžnim občudovanjem se spominjamo vaših uspehov pri obnovi porušene domovine ter pri izgradnji velikih objektov prve petletke — hidroelektrarn na Dravi in Savi, železarne v Zenici, tovarne aluminija v Kidričevem, Litostroja, TAM Maribor in še mnogih drugih. Tudi med odlikovanci vas je mnogo, ki ste že takrat delali v »Gradisu«. Vaše kvaliteto in pravočasnost dela vsa leta vam je zagotovila sloves, ki ga imate še danes, ko ste ponovno in še vedno med pomembnimi graditelji naših največjih objektov — TE Sošanj IV NE Krško, Bernardina, avtoceste, HE Srednja Drava II in drugih, katere pa ne gradite več tako, kot pred 25. leti, temveč s sodobno gradbeno mehanizacijo ter z vedno boljšo tehnologijo in organizacijo dela. Takšno delo, razviti samoupravnostni odnosi, vedno večja produktivnost dela in pripravljenost tudi za širša povezovanja vam tudi omogočajo, da vse leta skokovito narašča obseg vaše proizvodnje, da ste lani ustvarili že skoraj 350 mrd. starih din celotnega dohodka in tudi uspešno poslovali.

Dosedanji uspehi »Gradisa«, posebej pa delo in prizadevanja odlikovancev, so gotovo osnova za upravičen ponos in zadovoljstvo nad doseženim. Toda pred našo družbo in pred delavci »Gradisa« so tudi še danes pomembne naloge. Zato morajo biti dosedanja uspehi in podeljena odlikovanja ne le priznanje za pretečeno, temveč tudi pomembna spodbuda in obveza za izpolnjevanje nalog, ki so pred nami. Tako kot doslej, morate biti delavci »Gradisa« in posebej odlikovanci, tudi v bodoče med tistimi, ki boste prispevali največ svojih moči in sposobnosti, da se uresniči tudi sedaj aktualne naloge. Dovolite mi, da povsem na kratko opredelim le nekatere izmed njih.

Pred nami je nadaljnje poglobljeno delo za uveljavljanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, povezano s sprejemanjem in uveljavljanjem zakona o združenem delu. Osnutek zakona bo v naslednjih dneh objavljen in o njem bo začela javna razprava. Toda naloge delavcev v javni razpravi niso le v tem, da se seznanijo z vsebino zakona ali da na predlagane rešitve v osnutku zakona dajo svoje predloge in pripombe. Dolžnost delavcev je, da svoje dosedanje rešitve in že uveljavljene samoupravne odnose primerjajo s predlaganimi v zakonu in takoj prično s konkretno akcijo za to, da se novi samoupravni odnosi čim doledneje uveljavijo. Pri tem naj posebej opozorim in poudarim, da je vso pozornost treba posvetiti predvsem odnosom, ki nastajajo v procesu proizvodnje, pri oblikovanju, ugotavljanju in delitvi dohodka. Ne le v okviru »Gradisa«, temveč tudi z vsemi drugimi TOZD, ki sodelujejo v procesu izgradnje — od urbanistov, komunalnih organizacij, industrije gradbenega materiala in izvajalcev zaključnih del — je potrebno s samoupravnim sporazumevanjem ustvariti pogoje za to, da se bodo, zaradi skupnega dela pri enem ali več objektih, ustvarili pogoji tudi za skupno ugotavljanje dohodka, v katerem bo, v skladu z načeli skupnega rizika za uspehe, vsaka TOZD udeležena v skladu s svojim prispevkom, ki ga je dala z živim delom, ter na podlagi gospodarjenja z minulim delom. Edino tako vzpostavljene dohodkovni odnosi lahko zagotove, da bodo za ceno, kvaliteto in rok izgradnje skupno odgovarjali vsi, vsak seveda v skladu s svojimi nalogami in prevzetimi obvezami, ki pri gradnji posameznega objekta sodelujejo. Samo tako vzpostavljeni dohodkovni odnosi so tudi osnova za nadaljnje povezovanje v gradbeništvu, ki bo temeljilo na skupni tehnologiji, delitvi dela, skupnem programu razvoja in skupni poslovni politiki in katerega rezultat bodo velike gradbene organizacije, ki ne bodo velike le po celotnem dohodku in številu

zaposlenih, temveč velike in napredne predvsem zato, ker bodo imele sodobno tehnologijo, ker bodo cenjeje in konkurenčnejše od ostalih in ker bodo sposobne dati in prevzeti odgovornost za kompleksne ponudbe, ne pa le za posamezno fazo v procesu izgradnje. Če kaj, potem lahko prav ti novi dohodkovni odnosi vplivajo na to, da se odpravijo slabosti, do katerih smo danes mnogokrat upravičeno kritični in k odpravljanju katerih lahko velik delež prispevajo prav gradbeni podjetja. Za reševanje navedenih vprašanj je danes ugodna prilika tudi zato, ker smo prav sedaj v času oblikovanja srednjeročnih planov razvoja vseh nosilcev planiranja. Pri oblikovanju samoupravnih sporazumov v osnovah plana, v katere je nujno vključiti ne le TOZD v lastni delovni organizaciji, temveč tudi vse tiste, ki so z nami že doslej in bodo tudi v bodoče sodelovali v procesu gradnje objektov, se moramo dogovoriti za trajne in dolgoročne oblike sodelovanja, za skupen program, delitev dela in usklajevanje kapacitet, za potrebno združevanje sredstev za razvoj, pa tudi za ustrezne dohodkovne odnose. V teh naporih pa bomo uspeli le, če bomo presregli ozko podjetniško razmišljanje in če bomo, sledeč medsebojni povezanosti in soodvisnosti v procesu proizvodnje, skladno in skupno uvajali tudi vse odnose pri ustvarjanju, ugotavljanju in delitvi dohodka. S tem bomo pomagali ustvarjati tudi vse pogoje za naš skladen in dinamični razvoj, prispevali bomo svoj delež tudi k politiki gospodarske stabilizacije. Za izvajanje teh in še drugih pomembnih nalog moramo v sedanjem času vsi vložiti največje napore.

Ko vam v imenu predsednika republike čestitam za vaše dosedanje delo in uspehe ter za zaslužena odlikovanja vam hkrati želim in vas pozivam, da še nadalje vestno in odgovorno opravljate svoje delovne, samoupravne in družbenopolitične naloge ter s tem pomagate k nadaljnjim uspehom vaše delovne organizacije in vse naše družbe.

Odlikovanja so prejeli

Medaljo dela

Herman Drago, Celje, Hozmec Franc, Celje, Hajdinjak Djuro, Koper, Gartner Vincenc, SPO Ljubljana, Galič Milan, Sk. službe, Gričar Vincencij, KO Ljubljana, Carman Marija, Sk. službe, Čegnar Franc, LIO Sk. Loka, Cankar Jože, Ljubljana, Butina Alojz, KO Ljubljana, Burnik Niko, Lj. okolica, Bilančec Osman, Lj. okolica, Beti Karlo, Ljubljana, Balažič Mirko, SPO Ljubljana, Ferizović Safet, Lj. okolica, Fortuna Jernej, OGP Ljubljana, Grobelnik Oto, KO Maribor, Vrečič Amalija, Maribor, Vinkovič Florjan, KO Maribor, Zorec Alojz, Maribor, Majcenovič Slavko, PB Maribor, Mercz Andrej, KO Maribor, Masten Janko, KO Maribor, Skreblin Silva, PB Maribor, Starovanski Marjan, Maribor, Krstinec Ivo, NG Maribor, Kline Franc, KO Maribor, Raner Ferdo, KO Maribor, Horvat Josip, KO Maribor, Herneč Marjan, KO Maribor, Božič Ida, Maribor, Hočvar Marjan, OGP Ljubljana, Kersika Ivan, Koper, Jerak Franc, Ljubljana, Karun Jože, KO Ljubljana, Kadirič Muharemed, Lj. okolica, Plešec Franc, KO Ljubljana, Oblak Andrej, Ko Lj., Pajtak Andrija, Ljubljana, Potočnik Jože, LIO Skof. Loka, Plemelj Valentin, Jesenice, Pogacnik Ivanka, Celje, Rudolf Ludvik, Ravne, Lovšin Alojz, Koper, Lovenjak Emerik, Ravne, Lukner Rudolf, Celje, Ločnikar Jože, Ljubljana, Novak Osvin, PB Ljubljana, Novak Luka, LIO Sk. Loka, Koren Ignac, KO Ljubljana, Kuralt Feliks, LIO Sk. Loka, Kihars Ivan, Ljubljana, Koller Martin, Ljubljana, Korpar Dragutin, Ljubljana, Kukovič Franc, KO Ljubljana, Jug Franjo, SPO Ljubljana, Lesjak Mijo, KO Maribor, Grebenc Jože Maribor, Zorko Ivica, PB Ljubljana, Zavrtnik Ignac, SPO Ljubljana, Vračar Božo, Ravne, Vede Boris, PB Ljubljana, Urbančič Janez, KO Ljubljana, Trstenjak Alojz, KO Ljubljana, Strukelj Vili, Ljubljana, Stanonik Pavel, LIO Sk. Loka, Svc Stanislav, Celje, Zupančič Franc, Celje.

NADALJEVANJE S 4. STRANI NADALJEVANJE S 4. STRANI NADALJEVANJE S

Razlaga ali zagovor...

Uspeh tudi iz kazalnikov

Doslej smo obravnavali predvsem zneske iz naše bilance. Zdaj pa pogledjmo še malo kazalnike. Pred tem pa si bomo ogledali nekaj podatkov o delavcih in urah.

Podatke, ki govorijo sami zase, bomo uporabili za izračun kazalnikov.

Najmanjši indeks 101 je med predvidenim in realnim dohodkom na uro. Realno predvidevanje je ne navadno tem bolj, ker gre za de-

janski porast z indeksom 162. Sicer pa nam prvi kazalnik kaže produktivnost, ki je nominalno porasla za 56 %, realno pa pri oceni porasta cen za 6 %, za 24 %.

Kolikor bi merili produktivnost po uspehu (dohodek na uro ali po-

Zaposleni in ure

Sestavina

Število zaposlenih

Efektivne ure v 000

Vse ure v 000

Pogojno ure v 000

— brez tujine, vajencev in štipendistov

Kazalniki

Kazalnik

Vrednost čiste proiz. na efektivno uro

Povečani dohodek na pogojno uro

Dohodek na uro

OD na OP na uro

Ostanek doh. na uro

Delilno razmerje

PREGLEDNICA 4

Kazalnik	Leto 1974	Plan 1975	Leto 1975	Indeks 1975/74	p. 75
Vrednost čiste proiz. na efektivno uro	127	179	198	156	111
Povečani dohodek na pogojno uro	21,10	26,00	29,06	138	112
Dohodek na uro	31,10	50,00	50,49	162	101
OD na OP na uro	19,80	27,40	29,12	147	106
Ostanek doh. na uro	6,30	9,75	13,00	206	133
Delilno razmerje	76:24	74:26	69:31	—	—

gojno uro), potem bi seveda dobili drugačne podatke. Dejstvo je namreč, da v gradbeništvu tako kot še kje nimamo neoporečnih kazalnikov za merjenje produktivnosti.

Porast OD na OP na uro je manjši kot porast dohodka, o čemer smo že govorili. Posledica tega je višji porast ostanka dohodka in končno tudi zboljšanje delilnega razmerja v

prid ostanka dohodka oziroma skladov.

V tem sestavku še zdaleč nismo mogli navesti najpomembnejših podatkov iz zaključnega računa Gradisa, tem manj iz zaključnih računov naših TOZD. Ti podatki vključno z osnovnim komentarjem bodo na voljo v začetku aprila v obliki analize poslovanja.

Stane Uhan

PREGLEDNICA 3

Leto 1974	%	Plan 1975	%	Leto 1975	%	Indeks 1975/74	1975/p. 75
Število	—	Število	—	Število	—	—	—
6.663	—	6.392	—	6.628	—	—	—
11.982	86	12.832	86	13.354	86	111	104
13.893	100	14.877	100	15.494	100	112	104
20.706	149	2.664	179	28.043	181	135	105

Stefan Ratej, pomočnik vodje gradbišča v Markovcih

Zavest, da za jesen življenja nisi pozabljen, je lepa

Dan kot vsaki drugi. Izpod oblačnega neba v sivo jutro prši droban dež. Mesto Celje ob Savinji nima lepega videza. Ceste so polne, vsak hiti v svojo smer, saj je tudi tega dne treba začeti z delom.

Počasi se dan umirja, le v stavbi TOZD Gradis Celje postaja vse živahnije. Kaj neki je to? Zbirališče naših bivših sodelavcev-upokojencev, s katerimi smo se tega dne zopet srečali.

Vse od 6. ure naprej jih pričakujemo. So že tu, po dva, po štirje prihajajo skupaj, saj so prišli iz vseh vetrov naše ljube domovine.

Veselih obrazov, pokončne drže nam prihajajo nasproti. Pristrčen pozdrav, topel stisk roke in že na zdravljammo dobrodošlico našim dragim prijateljem.

Kam, sprašujejo pogledi. Zaenkrat je še skrivnost, naj ostane presenečenje. Zunaj nas že čaka avtobus. Vstopimo, zaželimo srečno vožnjo in že hitimo proti Šaleški dolini.

Ogled Termoelektrarne Šoštanj — večnamenske hale Velenje. Strmijo, se čudijo in veseli so našega napredka.

Ze malce utrujene, žejne in lačne končno pripeljemo na cilj v hotel Herberštain v Velenju.

Dež preneha. Na hitro fotografa in dva potnetka pred hotelom. Slika naših starih prijateljev (sami fejš fantje in dekleta) bo poslana vsem zbranim in tudi onim, ki se srečanja niso mogli udeležiti.

Ob prijetni glasbi orgelj počasi vstopamo v za nas pripravljen prostor v hotelu. Zares pristrčen je bil sprejem. Ljubka dekleta ob stranskih vhoda pripenjajo rdeč nagelj našim gostom, še dobrodošlica direktorja hotela in končno vsi posedemo za lepo pripravljeno omizje.

Začetek je in jasno je, da se še nismo prav razživeli.

V tem lepem ambientu, v soju lučk nastala je tišina, le glas pozdrava njim se sliši;

Dragi bivši sodelavci — dragi prijatelji!

Prevzela sem prijetno dolžnost, da vas vse toplo in z velikim spoštovanjem pozdravim v imenu celotnega kolektiva »Gradisa« Celje.

Zopet so pretekla leta od našega zadnjega srečanja na Gradu v Celju.

Ne samo tradicija spomniti se naših bivših sodelavcev, pač pa zavest

nas vseh, ki smo še ostali in želja, da se zopet srečamo, je vzrok, da smo se danes tukaj zbrali. 30-letnico obstoja podjetja smo to leto proslavili in verjemite nam, da smo se spomnili tudi na vas, ki ste prva težka leta v »Gradisu« ogromno truda vložili v dela, ki so danes nam v ponos.

Kako težko je bilo leta nazaj graditi. Zavedamo se, da vam ni bilo prijetno daleč od svojih domov in družine od jutra do večera, leto za letom na mrazu in vročini graditi hiše, tovarne, elektrarne in mostove za lepšo bodočnost naših otrok.

Hvala vam, hvala še enkrat za vse storjeno delo za tovarništvo, saj danes po 30 letih s ponosom gledamo gradnje, ki so nastale z delom žuljavih rok.

Teh 30 plodnih let je za nami. Ljudje so prihajali in odhajali, vsi vi pa ste po dolgoletnem delu odšli v zaslužni pokoj.

Mi vsi se zavedamo, da gremo za vami in kako prijetno bo tudi nam, če nam bodo mladi, ki prevzamejo naša mesta, ko bomo odšli v pokoj, poslali kak pozdrav, nam ob srečanju podali roko in nas od časa do časa poklicali v kolektiv na katerega smo se tekom dolgih let navezali.

Tak dan je danes. Naša srca polna spoštovanja do vas in želja, da bi se počutili dobro, se razveselili, pogo-

vorili in odšli z zavestjo, da mislimo na vas.

Na koncu bi bilo zelo lepo, da se spomnimo tudi njih, ki niso imeli sreče uživati pokojnine, med temi so imena naših dolgoletnih članov kolektiva in vas prosim, da jih počastimo z enominutnim molkom.

Slava njihovemu spominu! Naj gre tudi lep pozdrav vsem, ki se srečanja niso mogli udeležiti zaradi bolezni, invalidnosti in podobno, saj so nam tudi oni poslali pozdrav in nam zaželeli prijetno potje.

Se tiho je, v mislih se vračajo nazaj v pretekla leta in z vlažnimi pogledi strmijo drug v drugega, se nasmejijo in so srečni, ker še živijo. Orglje zadonijo »TUŠ«

Na zdravje vsem in začel se je vesel popoldan. Po obilnem kosilu in dobri kapljici je dobra volja na višku. Plešemo, prepevamo, se pogovarjamo, vsi vprek si nazdravljamo.

Cas beži in že je nad Velenje padla noč. Nazaj bo treba, čeprav težko. Obljubljamo, da se kmalu zopet srečamo.

Avtobus je že poln. Pozna je že ura, zato se bo treba posloviti.

Na svidenje, ne zbegom, smo si rekli vsi, podali roke in jim iz vsega srca zaželeli še veliko lepih in srečnih let.

IVANKA POGAČNIK

Prijaznemu vabilu svojega bivšega delodajalca se je odzvalo kar precej upokojencev

NADALJEVANJE Z 2. STRANI NADALJEVANJE Z 2. STRANI NADALJEVANJE Z

Še o nagrajevanju

velike uspešnosti TOZD dosegli organizatorji dela presežek v višini 20%, morajo znašati v poprečju akordni presežki oziroma osebne ocene najmanj 13,3% (20 : 1,50).

To nadalje pomeni, da v enotah, kjer ne oddajajo del v akord (na primer po krivdi tehničnega kadra) in kjer zato presežki po delovnem učinku ne smejo preseči 5% (47. člen), organizatorji dela ne morejo imeti višjega odstotka nagrad kot največ 7,5%!

Medsebojna povezanost med nagradami delavcev je vgrajena v (predosnutek) sporazum zavestno na podlagi dosedanjih izkušenj ni pričakovati, je da jo bodo podprle politične organizacije povsod tam, kjer jo bodo

— imenujmo jih — tehnokrati skušali bodisi pri snovanju teksta predloga sporazuma TOZD ali kasneje v izvajanju določil sporazuma — spodnesti.

Se enkrat: zdaj imamo železo — sporazum — v ognju

V sporazumu je še več določil, ki podrobneje obravnavajo postopek obračunavanja. Poleg tega je še celo poglavje drugih določb, od katerih smo omenili samo nekatere.

Najbrž smo enotni v mišljenju, da smo pred sprejemom zelo pomembnega samoupravnega akta. Zato je pomanjkanje interesa v obravnavi in potem pri izvajanju vse prej kot izpolnjevanje naših samoupravnih pravic in dolžnosti.

Če tudi bi bil sporazum v obravnavi še enkrat dlje kot smo računali, ne bi bilo tolikanj narobe, kot če bi začeli ob izvajanju njegovih določil nergati in kritizirati vse naokoli samo sebe ne! Napravimo ob tej priliki še en zrelostni izpit samoupravljalcev.

V Anhovem se že dobro vidijo razsežnosti nove cementarne

Učimo se nemški

82 Lektion

Die wichtigsten Regeln der Wortfolge im deutschen Satz. (Najvažnejša pravila besednega reda v nemškem stavku.)

Im Hauptsatz (V glavnem stavku)

Das Pferd zieht den Wagen
Das Pferd hat den Wagen gezogen
Das Pferd wird den Wagen ziehen
Das Pferd muss im Sommer schwer arbeiten
Das Pferd ist nach der Arbeit müde
Am Anfang stehen: Subjekt und Personalform (Prädikat)
Am Ende stehen: Infinitiv, Partizip, Prädikatsnomen (Adjektiv, Substantiv)
Dazwischen stehen: Objekte und adverbiale Ausdrücke

Umstellung (Prestava — sprememba besednega reda)

Zieht das Pferd den schweren Wagen?
Hat das Pferd denn schweren Wagen gezogen?
Ist das Pferd ein Zugtier?
Im Sommer muss das Pferd den schweren Wagen ziehen
Weil es stark ist, muss das Pferd schwer arbeiten.
Die Personalform tritt vor das Subjekt:
a) Im Fragesatz (Ausnahme: Wenn das Fragepronomen Subjekt ist oder es begleitet)
b) Wenn ein adverbialer Ausdruck oder ein Objekt vorausgeht. Auch nach vielen Konjunktionen.
c) Wenn ein Nebensatz vorausgeht.

Wortfolge im Nebensatz (besedni red v odvisnem stavku):

Endstellung (končno postavljanje)

a) Das Pferd, welches den Wagen zieht
Das Pferd, welches den Wagen gezogen hat
Das Pferd, welches den Wagen ziehen wird
b) bei trennbaren Verben: (pri ločljivih glagolih)
Das Pferd, welches den Wagen hereinzieht
Das Pferd, welches den Wagen hereingezogen hat
Das Pferd, welches den Wagen hereinziehen wird
c) bei modalen Verben:
Das Pferd, welches den Wagen hereinziehen muss
Das Pferd, welches den Wagen hat hereinziehen müssen
Das Pferd, welches den Wagen wird hereinziehen müssen
1. Die Personalform des Verbs tritt an das Ende des Nebensatzes (a)
2. Das geschieht auch bei den trennbaren Verben, deshalb dürfen sie in Nebensätzen nicht getrennt werden (b)
3. Bei den modalen Verben ist es in den einfachen Zeitformen (Präsens, Imperfekt) ebenso. Bei den zusammengesetzten Zeitformen dagegen (Perfekt, Plusquamperfekt, Futur) wird die Personalform des Hilfsverbs (haben, werden) vor den Infinitiv und das Modalverb gestellt. Hier steht also nicht die Personalform am Ende des Nebensatzes, sondern das modale Verb im Infinitiv (c)

Übungen der Umstellung

Setzen Sie in folgenden Sätzen die adverbiale Bestimmung an den Anfang:

1. Die Sonne sinkt am Abend an den Rand des Himmels.
2. Kühle Luft weht über die Wiese.
3. Der Nebel erhebt sich über dem Wasser.
4. Die Vögel singern in den Büschen ihr letztes Lied.
5. Die Frösche quaken in den Sümpfen, und Mücken spielen in der Luft.
6. Eine letzte Biene summt hier und dort; alles ist bald ganz still.
7. Niemand arbeitet mehr auf dem Felde, alle Arbeiter sind schon längst zu Hause.
8. Der Mond steigt langsam empor, tiefer Friede liegt über der Welt.

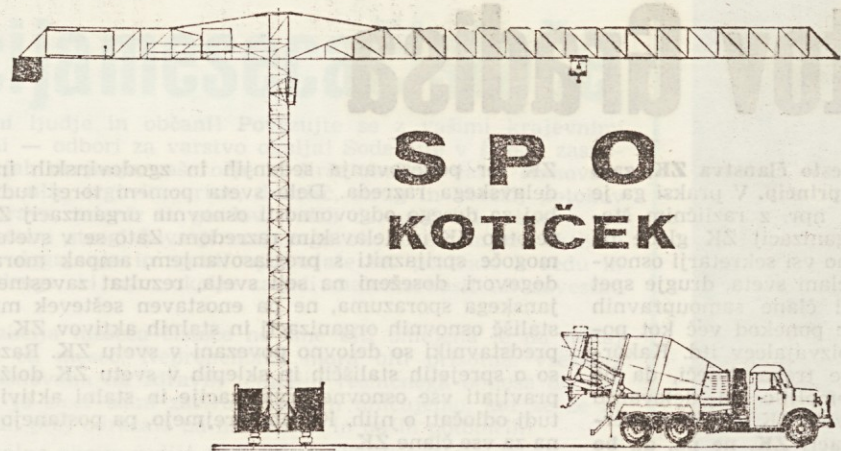
Fortsetzung in der nächsten Lektion

Wörter — besede

r Hauptsatz — glavni stavek	einfache Zeitform — nesestav-
s Prädikat — povedek	ljena glagolska oblika
s Objekt — predmet	zusammengesetzte Zeitform —
adverbialer Ausdruck — pri-	glagol s sestavljenim glago-
slovn določilo	lom (pomocnim glagolom)
r Fragesatz — vprašalni stavek	summen — brenčati
s Fragepronomen — vprašalni	die Sonne sinkt — sonce zahaja
zaimek	r Rand — rob
begleiten — spremljati	kühl — hladen
e Konjunktion — veznik	r Busch — grm
hereinziehen — vleči noter	r Frosch — žaba
trennbare Verben — ločljivi	r Sumpf — močvirje
glagoli, glagoli z ločljivo	e Mücke — mušica
predpono	e Biene — čebela

Ena izmed skupin, ki se je udeležila seminarja za tehnično strokovni kader

Izvoljeni samoupravni organi

Dne 12. marca so bile volitve delegatov v samoupravne organe. V naši TOZD smo volili delegate v naslednje organe:

— v DS GIP GRADIS so bili voljeni trije delegati,

— v DS TOZD SPO je bilo voljenih šestnajst delegatov,

— v komisijo za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu pet članov,

— v komisijo za samoupravno delavsko kontrolo trije člani.

— v svet skupnosti TOZD gradbenih enot in TOZD SPO dva delegata.

V posamezne samoupravne organe so bili izvoljeni naslednji delegati:

— za DS GIP GRADIS

1. Šnajder Ludvik, operativni vodja za žerjave

2. Skubic Franc, gospodarsko finančni pomočnik dir. TOZD

3. Gartner Vincenc, tehnični pomočnik direktorja TOZD

— za DS TOZD Strojno prometni obrat

1. Balazič Mirko, strojnik TGM

2. Martinčič Janez, vodja servisne delavnice

3. Gačnik Franc, šofer

4. Baškovec Jože, šofer

5. Sobočan Ivan, ing., oper. vodja za avtodvigala

6. Završek Marina, vodja splošno kadrovskega oddelka

7. Šiftar Ludvik, samostojni referent za žerjave

8. Fidler Stane, ing. str., tehn. pomočnik za vzdrževanje

9. Tomšič Janez, prometnik

10. Pečar Danilo, prometnik

11. Rojs Leopold, upravljavec avtodvigala

12. Popovič Zdravko, strojnik TGM

13. Fideršek Karel, strojnik TGM

14. Kajba Rudi, serviser

15. Miklošič Jože, šofer

16. Ivič Josip, žerjaver

— za komisijo za medsebojna razmerja v združenem delu

1. Sobočan Ivan, ing., operativni vodja za avtodvigala

2. Huško Stane, šofer

3. Šnajder Ludvik, operativni vodja za žerjave

4. Maček Marija, blagajnik

5. Podgoršek Radivoj, prometnik

namestniki:

1. Šiftar Ludvik, sam. ref. za žerjave

2. Zavrtnik Ignac, serviser

3. Tekavec Kristina, sam. obračunovalec storitev

4. Zajc Anton, skladiščnik

5. Moser Ernest, vodja servisne delavnice

— za komisijo za samoupravno delavsko kontrolo

1. Skoda Vlado, žerjaver

2. Jug Franc, upravljavec avtodvigala

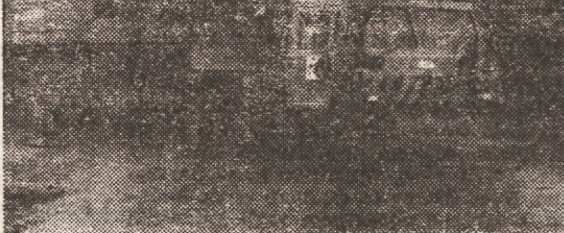
3. Javornik Ivan, strojnik TGM

— za svet skupnost TOZD gradbene enote in TOZD SPO

1. Zupan Janez, operativni vodja SIP

2. Gartner Vincenc, tehnični pomočnik direktorja TOZD

Torej izvolili smo si predstavnike v naše organe, kateri bodo zastopali želje in hotenja nas vseh. Upamo, da bodo upravičili naše zaupanje. Želimo jim čim več uspeha pri dokaj odgovornem delu.

Šport

Nekatere športne panoge se že pripravljajo za »Športne igre Gradisa«. Do sedaj je bilo izvršeno le tekmovalje v namiznem tenisu. Za SPO ekipo ni nastopila ker so naši mladi fantje bili morda preveč zaposleni oziroma sploh niso vzeli resno. Morda bi bilo v redu, da se z njimi nekdo pogovori o tej ne-

resnosti. Nastopil je le eden od SPO na omenjenem tekmovalju ter dosegel prvo mesto. Bil je to GRINTAL Primož, serviser za žerjave.

Tudi kegljači delajo zelo aktivno. Trenutno se udeležujejo tekmovalj v občinskem sindikalnem prvenstvu. V prvem kolu so dosegli drugo mesto od 53 nastopajočih ekip, kar je več kot odličen uspeh. Želimo jim, da to uvrstitev obdržijo do zadnjega kola.

Zelo pogrešamo mladince — učence v gospodarstvu, da bi se vključili v športne panoge.

Nace Zavrtnik ob servisnem vozilu, s katerim prepotuje celo Slovenijo

Mnogo delavcev — strojnikov in tudi drugi poznajo našega veterana FILIPIČ AVGUSTA. Je eden pionirjev podjetja, saj je vstopil med nas takoj po rojstvu Gradisa. Z manjšo odsotnostjo je ostal vse do danes zvest podjetju in stroju. Prišel je z buldožerjem ameriškega proizvajalca, ki je imel že lepo zgodovino tako kot Filipič, saj sta oba preživela drugo svetovno vojno, ter se bo njej oba ponovno vključila v obnovo porušene domovine.

Pričele so se gradnje tovarn — gigantov, kjer je morala biti udeležena vsa mehanizacija, katera je takrat bila na razpolago. To-

Predstavljamo vam

variš Filipič je s svojim buldožerjem bil udeleženec vseh takih akcij. Takratna mehanizacija je bila skromna in tudi precej izrabljena. Največkrat je bil na razsežnem gradbišču le en buldožer, in je bil proti današnjim velikanom pravi pritlikavec. Jasno, izkopi takrat so trajali precej več časa. Pa še nekaj — takrat ni bilo servisnih mehanikov. Precej časa je moral biti strojnik tudi serviser. Ti fantje so stroje bolj poznali kot jih poznajo danes, saj so zadaj drugi, ki jih morajo poznati servisieri. Takih bonitet takrat ni bilo, vsak se je moral znajti, kakor je vedel in znal. Tudi nadomestni deli in orodje je bila samo želja, toda vse se je popravilo in izvršilo dane naloge.

Tovariš Filipič je še danes ostal zvest stroju. Ni več na buldožerju ampak na viličarju. Töne in tone materiala je naložil, preložil in razložil s svojim rogatim strojem. Pretežno ga vzdržuje sam, saj je nekoč tudi in še danes. Ta veteran še danes ne pozna — ne bom ali ne morem. Je poslednji taktatne generacije, ki je ostal zvest do danes stroju, kljub temu, da ga spremljajo neizogibne dobrote — obolenje na želodec in revma-

Av gust Filipič

tizem. No, te dobrote spremljajo tudi mnoge, ki so sicer mlajši, vendar če je tak poklic vzljubljen se od stroja ne poslovijo kljub tem ali podobnim težavam.

NACE ZAVRATNIK poznan vsem strojnikom, lahko bi rekli nepogrešljiv. Marsikdaj ga nestropno čakajo, se ozirajo v smer, iz katere bi se naj pripeljal servisni avto oranžne barve.

Tovariš Zavrtnik je voznik — serviser že precej časa. Pred tem je bil strojnik, upravljal je bage in nakladače. Ta poklic je zdavnaj že kot mlad fant vzlubil. Spoznal je delovanje strojev, spoznal je tudi hibe, ko stroj postane neposlušen. Vse to je doživljal sam. Bil, oziroma delal je

Deveta sila na pohodu

Ekonomska propaganda kot del celotnega sistema informiranja

Sredi marca je bil v Sarajevu že tretji mednarodni simpozij ekonomske propagande pod nazivom SEP 76 in namenom, da si propagandisti in propaganda (ali kot jo v inozemstvu imenujejo že deveto silo) dokončno utrejo pot in mesto, ki naj bi ji v naši družbi pripadala.

Več kot tisoč udeležencev tega pomembnega srečanja je z zanimanjem poslušalo in se tudi aktivno vključevalo v predavanja domačih in tujih strokovnjakov, ki so svoja predavanja popestrili s filmi in diapozitivi.

Ceprav je bila tema ekonomske propagande obdelana na tem simpoziju iz več zornih kotov, naj se tokrat omejim na referat Slavka Benika, ki govori o ekonomski propagandi kot eni izmed oblik informiranja v našem samoupravnem socialističnem sistemu.

Vsekakor je potrebno izhajati iz dejstva, da je celoten informacijski sistem šele v začetni fazi razvoja. Neke šablone, po kateri naj bi delali ni, saj se na vsakem koraku srečujemo z drugačnimi problemi. Ne samo, da določeno informacijo spravimo enosmerno do svojega cilja, ampak je potrebno tudi na tej relaciji doseči dvosmerno pot. Morda ima pri tem ekonomska propaganda majhno prednost, ker se le posredno veže na povratno informacijo. Pri tem lahko ugotovimo, da ima tudi ekonomska propaganda prav tako le bolj načelno mesto v naši socialistični družbi kot celotni informacijski sistem. Do kakšne boljše definicije še nismo prišli oz. same ekonomske propagande še nismo pravilno razvrstili. To pa je prav neverjetno, če istočasno lahko ugotovimo, da se za ekonomsko propagando trošijo milijarde, v sferi teorije pa ji ne dajemo še dovolj velike veljave. Vsekakor pa je izhodiščna točka pri obravnavanju ekonomske propagande s tega stališča, da je vsekakor dobra, objektivna in zanimiva informacija ekonomske propagande sestavni del informiranja v naši družbi.

Pri tem si moramo priznati, da se tudi na področju teorije ekonomske propagande marsikaj spreminja na bolje. Izboljšanje kadrovske strukture samih propagandistov bo prav gotovo doprineslo k višji stopnji in boljše učinku ekonomske propagandne informacije istočasno pa razjasnilo nekatere nejasnosti v

zvezi z osnovno funkcijo, vlogo in položajem v naši družbi.

V informativnih bistvih se še vedno pogosto srečujemo z mišljenjem, da spada v sfero čisto gospodarske informacije le objektivna informacija o nekem podjetju ali OZD. Kakšna pa je ta objektivna informacija pa je zopet odvisno od tistega, ki to informacijo interpretira oz. podaja. Seveda pa je zelo pomembna stopnja objektivnosti, ki v našem družbenem sistemu ni odvisna od višine plačanega zneska, saj z nobenim denarjem ne moremo nadomestiti škodljivih posledic plačanih resnic in laži. Na to pa ima tudi pri nas vse več vpliva tudi javno mnenje, ki se tako kot drugod, uveljavlja tudi pri nas.

Pri izboljševanju in vključevanju ekonomske propagande v celotni sistem družbenega informiranja ne gre samo za pravilno izbiro ponudbe in njene vsebine, temveč za delovne napore vseh, ki na tem področju delamo, da bi ekonomska propaganda dosegla nek nov koncept, ki ne smatra ekonomske propagande samo kot nujno zlo, temveč je nujno potrebna našemu samoupravnemu sistemu.

Z novimi ustavnimi koncepcijami svobode informativne dejavnosti dobiva tudi propaganda nove dimenzije. Tudi zahteve Ustave so o tem povsem jasne, saj se zahteva v celotnem sistemu informiranja le hitre, objektivne in meritorne informacije, se kot osnova za uspešen razvoj našega samoupravnega sistema. Tem zahtevam pa je potrebno prilagoditi tudi vsebino ponudb ekonomske propagande in jih enakovredno vključiti v naš informativni sistem.

(Prihodnjič: O etiki in morali ekonomske propagande)

Sodobni Hamlet:

»Najti ali ne najti človeka, ki odgovarja pri Gradisu za lastne investicije, to je sedaj vprašanje...«

v obdobju s strojem, ko si je moral največkrat pomagati sam v vlogi servisierja.

Ni se poslovil od strojev, spremenil je edino način dela. Vstopil je v vrste servisierjev, v medicini pravijo takim zdravnik. Postal je res dober serviser — zdravnik za določeno vrsto strojev. Potrebni so taki zdravniki, vendar njihovo delo ni lahko. Če že uporabljamo besedo zdravnik lahko to delo enačimo zdravniku

v medicini. Način dela je enak. Ne pozna normalnega delovnega časa, ne pozna ali ne more izbirati vremena. Na klic za pomoč mora odhiteti ob vsakem času — ob vsakem vremenu. No, konkretno tovarišu Zavrtniku to ni težko. Izhaja iz starejše generacije, kjer se je naučil samostojnosti, le vse to in še kaj mu danes pomaga, da vztraja na tem delu, katerega vestno in strokovno opravlja.

Nov svet zveze komunistov Gradisa

Na nedavni 4. seji sveta ZK GIP Gradis, ki je bila 3. marca 1976 smo komunisti izboljšali sestavo sveta in vsebino ter način njegovega dela.

V poročilu o delu sveta ZK v preteklem dvoletnem obdobju so poleg pozitivnih strani delovanja sveta bile omenjene tudi nekatere pomanjkljivosti njegovega dosedanjega dela. Zaradi tega se je tudi pojavila potreba po spremembi njegovega poslovnika, ki naj bi bolje opredelil njegovo vlogo, njegovo vsebino dela, njegov način dela ter njegovo organiziranost.

V dosednji praksi obstajanja svetov ZK je bilo v našem glasilu »Komunist«² že zapisano, kaj je pri njih pozitivno, kaj pomanjkljivo in kaj bi bilo treba še storiti, da bi se sveti ZK v širših asociacijah združenega dela bolje uveljavili in odigrali tisto vlogo, ki je načrtana v raznih dokumentih ZK, v zadnjem času pa v sklepih 5. seje Centralnega komiteja ZK SRS.

Po teh dokumentih ne bi smeli pri organiziranju sveta ZK samo formalno zadostiti političnim zahtevam, kot navadno nekateri ocenjujejo sedanje povezovanje organizacij združenega dela. Ko so organi centralnega komiteja dali pobudo za integracije posameznih gospodarskih subjektov, niso nikoli konkretno predlagali, katere organizacije združenega dela naj se združujejo; oblikovali so le stališče, da so komunisti dolžni proces povezovanja pospešiti in biti na čelu tega procesa. Povezovanje je težnja, ki ni značilna samo za našo socialistično samoupravno družbo, ampak za družbo kot celoto. Vse družbe težijo k proizvodnemu povezovanju, razumljivo, v skladu s svojimi družbenoekonomskimi razmerami, zato je še toliko bolj nujno, da se proizvodno in samoupravno povežejo tudi TOZD in druge organizacije združenega dela, saj je možno le z delitvijo dela v proizvodnji uporabnih dobrin učinkovito pospešiti naš splošni družbeni razvoj. Vendar se morajo komunisti hkrati bojevati tudi za to, da bo vsaka temeljna organizacija združenega dela res imela tisto vlogo in mesto, ki ji gre po ustavi. Le tako bomo prišli do čvrstih, ekonomsko utemeljenih integracij.

Kako povezati ekonomsko nujnost samoupravnega povezovanja in združevanja organizacij združenega dela v proizvodnji in poslovne organizme z ekonomsko in samoupravno samostojnostjo TOZD?

Zakaj sveti ZK

Prav to vprašanje so si zastavili na enem posvetu sekretarjev komitejev občinskih konferenc ZKS ter oblikovali več odgovorov za praktično uporabo. Tako so ugotovili, da je možno različne proizvodne in samoupravne interese najhitreje usklajevati s pomočjo svetov ZK v večjih organizacijah združenega dela, ki se že nekaj let uveljavljajo kot učinkovita oblika in metoda idejnopolitičnega in akcijskega povezovanja komunistov za uresničitev skupnih nalog. Zato je potrebno svet ZK organizirati tako, da bodo dane možnosti nadaljnjega združevanja dela in sredstev. Prav delo sveta ZK mora omogočiti, da se prepreči delovanje ljudi, ki integracijam nasprotujejo zaradi strahu pred izgubo privilegijev in koristi.

Razumljivo, da pobudo za ustanovitev sveta ZK lahko da vsak član ZK, pa tudi osnovne organizacije ZK, sveti ZK v delovni organizaciji ali združenem podjetju, ki se povezujejo, organi ZK v občini, medobčinski sveti in organi ZK ZKS, kadar so prišli do spoznanj o možnostih povezovanja v SOZD itd. O ustanovitvi sveta ZK odločajo sicer osnovne organizacije in stalni aktivci ZK, toda če katera med njimi okleva, je potrebno s politično akcijo utemeljiti razloge, zakaj je svet ZK potrebno ustanoviti.

Enakopravno in demokratično

Pri oblikovanju svetov ZK v OZD je pogosto slišati vprašanje, kakšna naj bo njihova sestava, da bodo lahko uspešno opravljali svojo politično funkcijo. Sestava svetov ZK mora predvsem zagotoviti, da se bodo organizacije in aktivci ZK v TOZD in drugih OZD enakopravno dogovarjali o vseh vprašanjih v zvezi s samoupravnim, gospodarskim in socialnim položajem delavcev. Svet ZK torej ni organ,

ki naj bi odločal v imenu in namesto članstva ZK, zato mora sestav svetov izražati tudi ta princip. V praksi ga je možno izražati na različne rešitve, npr. z različnim številom članov sveta iz osnovnih organizacij ZK glede na njihovo velikost. Ponekod so obvezno vsi sekretarji osnovnih organizacij in stalnih aktivov člani sveta, drugje spet vključujejo poleg sekretarjev tudi člane samoupravnih organov v svet, med člani sveta je ponekod več kot polovica komunistov neposrednih proizvajalcev itd. Kakorkoli že: tudi s strukturo svetov je treba doseči, da bo delovanje svetov ZK v celoti temeljilo na delovanju osnovnih organizacij ZK, vse delo sveta ZK pa bilo usmerjeno k delovanju osnovnih organizacij ZK, ne pa, da bo svet ZK deloval namesto njih. Iz tega izhaja, da bi moralo prihajati največ pobud za delo sveta iz osnovnih organizacij in iz programa dela sveta ZK.

Analize kažejo, da so sekretarji svetov ZK v OZD največkrat komunisti z visoko višjo ali srednjo izobrazbo. Sekretarjev komunistov-delavcev je malo. Pogosto so sekretarji komunisti iz pravne ali kadrovske službe, vzdrževalni in pripravljalniki služb, pa tudi obratovodje, vodje vzdrževanja, svetovalci itd. To je razumljivo, saj gre za odgovorno politično delo. Obenem pa to dejstvo govori, da bo potrebno še veliko storiti na področju informiranja in usposabljanja delovnih ljudi, predno bo lahko vsak komunist prevzemal odgovorne naloge sekretarja. Še več pa bo potrebno storiti, da bodo vsi nosilci odgovornih funkcij, ne glede na kakšen delovnem mestu delajo, lahko uspešno opravljali svoje funkcije, to je, da praktično delo ne bo moglo pomeniti ovire za opravljanje funkcij. Tam, kjer je ovira, gotovo sodijo, da delo družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in tudi ZK ni sestavni del proizvodnih odnosov. Vendar je takšno prepričanje v navzkrižju z našim delegatskim sistemom in z novo ustavo.

Vsebina dela

Pri organiziranju politične akcije za združevanje dela in sredstev ter za povezovanje gospodarstva so zelo pomembne pobude in priprave gradiv za razprave na sejah svetov ZK. Analize dela svetov kažejo, da najpogosteje dajejo pobude za delo sveta sekretarji sveta ZK, ne pa osnovne organizacije. Dajejo pa jih tudi organi družbenopolitičnih organizacij, organi združenega podjetja, strokovne službe, tudi direktorji in drugi vodje, politični aktivci itd.

Pomembno je sicer, da najdejo pot do svetov ZK tudi pobude iz različnih okoliš, toda prav bi bilo, da bi pobude, ki izvirajo od drugod, razen iz organov ZK, poprej vendarle verificirali v osnovni organizaciji ZK, v tistem okolju, od koder pobude prihajajo. Lahko bi se sicer zgodilo, da bi svet ZK postal tarča ali streljivo za najrazličnejše pobude z najrazličnejšimi nameni, o katerih pa v osnovnih organizacijah ZK ne bi razpravljali. Razumljivo, da se vloga osnovnih organizacij ZK ne bi krepila, ampak bi takšno ravnanje lahko celo pripeljalo k ločevanju članov ZK na tiste, ki pripadajo osnovni organizaciji ZK, in na tiste, ki bi delovali mimo osnovne organizacije zato, ker imajo razne funkcije. To pa ni sprejemljivo in je po statutu celo nedopustno. Svet ZK mora delovati samoiniciativno in samostojno, s sprotno obravnavo vseh aktualnih vprašanj in z doslednim javnim delovanjem ter objektivno marksistično oceno odprtih vprašanj.

Da bi svet ZK lahko uspešno opravljal svoje naloge, je nujno treba zagotoviti, da bodo v pripravi na sejo vse osnovne organizacije seznanjene z vsebino dnevnega reda in z gradivi, ki so pripravljena ter da bodo razpravljali o njih. Potrebno pa je tudi doseči, da bodo oboje prejemali vsi delovni ljudje in ne le člani ZK. To je moč doseči z objavljanjem gradiva v internih glasilih, biltenih in drugih sredstvih obveščanja, s tem pa povečati vpliv delovnih ljudi na oblikovanje politike ZK, zlasti še, če bo razprava z delavci v družbenopolitičnih organizacijah in drugod dobro organizirana.

Odgovorno in učinkovito

V delovanju sveta ZK ne more in ne sme biti prostora za pogajanja. Dogovori in stališča sveta morajo biti v vseh primerih rezultat marksistične analize, razrednega pristopa k razreševanju problemov celotne politike in usmeritve

ZK ter povezovanja sedanjih in zgodovinskih interesov delavskega razreda. Delo sveta pomeni torej tudi idejni boj za dosego odgovornosti osnovnih organizacij ZK pred celotno ZK in delavskim razredom. Zato se v svetu ZK ni mogoče sprijazniti s preglasovanjem, ampak morajo biti dogovori, doseženi na seji sveta, rezultat zavestnega, dejanskega sporazuma, ne pa enostaven seštevek mnenj in stališč osnovnih organizacij in stalnih aktivov ZK, katerih predstavniki so delovno povezani v svetu ZK. Razen tega so o sprejetih stališčih in sklepih v svetu ZK dolžne razpravljati vse osnovne organizacije in stalni aktivci ZK in tudi odločati o njih. Ko jih sprejmejo, pa postanejo obvezna za vse člane ZK.

V delovanju svetov ZK je prevladalo spoznanje, da sveti niso in ne morejo biti izolirani dejavniki oziroma oblika organiziranega idejnega in akcijskega povezovanja komunistov osnovnih organizacij ZK, saj so le-te pogosto raztresene po več občinah, na območjih več medobčinskih svetov ZK ali celo v več socialističnih republikah in avtonomnih pokrajinah. Enotnost ZKJ je nedeljiva, zato je vsaka osnovna organizacija ZK, občinska organizacija in organizacija ZK v republiki, obenem pa vsaka oblika organiziranega delovanja ZK in sleherni član ZK v svojem delovanju odgovoren za idejnopolitično in akcijsko enotnost ZK. Odgovornost za to pa je treba ugotoviti najprej v osnovni in občinski organizaciji ZK. To pomeni, da je pri uveljavljanju politike ZK v celotni OZD potrebno zagotoviti najtesnejšo povezanost sveta ZK z vsemi komiteji občinskih konferenc ZK, kjer so osnovne organizacije in stalni aktivci ZK, svet pa se mora povezovati predvsem s komitejem, kjer ima svet svoj sedež. Čeprav gre pri tem navidez za organizacijsko vprašanje v delovanju svetov ZK, je vendarle tudi to vprašanje zelo pomembno, saj je prav s takšno obliko organiziranja dela komunistov možno učinkovito vplivati na združevanje dela in sredstev v gospodarstvu in družbi.

Ne samo to: odgovoriti na vprašanje, kako organizirati delovanje svetov ZK, pomeni oblikovati dogovore za pospešeno konstituiranje svetov ZK, s tem pa ustvarjati pogoje za učinkovito preseganje odporov pri uveljavljanju novih samoupravnih odnosov na temelju ustave in politike zveze komunistov. Takšna dejavnost pa ustvarja stabilnejše osnove za gospodarjenje in s tem tudi za večjo socialno varnost delovnih ljudi.

Z novim poslovníkom smo bistveno izboljšali oblikovanje in organiziranost sveta ZK, saj bo z njim uvedena boljša delitev dela. Svet ima razširjen sekretariat (11 članov) tako, da so v njem zastopani člani ZK iz vsake OOOZK, kjer je občinski sedež naših temeljnih organizacij združenega dela. Tako bo omogočena boljša povezava med svetom ZK in občinskimi konferencami ZK.

Vzporedno s svetom bosta po poslovníku delovala tudi dva stalna aktiva:

- stalni aktiv članov ZK — delavec iz neposredne proizvodnje,
 - stalni aktiv članov ZK — članov ZSMS.
- Svet ZK bo po poslovníku imel tudi dve delovni komisiji in sicer:
- komisijo za kadrovska vprašanja,
 - komisijo za medsebojne družbeno-ekonomske odnose.

Za sekretarja sveta ZK je bil na seji sveta izvoljen tov. Miro Križaj, dipl. str. ing., dosednji sekretar OOOZK KO Ljubljana, za namestnika sekretarja pa tov. Miro Primorac, dipl. ing. gr., sekretar OOOZK GE Maribor.

Sekretariat še ni dokončno konstituiran, ker še niso vse OOOZK izvolile svojega predstavnika, bo pa, kot že rečeno štel 11 članov in bo v njem predstavljen član OOOZK iz vsake občine, kjer imajo sedež naše temeljne organizacije združenega dela.

Za predsednika komisije za kadrovska vprašanja je bil izvoljen tov. Mirko Zemljčič iz Gradbene enote NG Maribor, za predsednika komisije za medsebojne družbeno-ekonomske odnose pa tov. Zdravko Deržek iz Gradbene enote Celje.

Člane teh komisij (po šest) bo sekretariat imenoval na podlagi izvolitve članov ZK v podjetju.

S poslovníkom je urejeno tudi delovanje ZK na začasnih večjih gradbiščih (sedaj Krško in Bernardin), kjer skupaj deluje več naših TOZD. Tam bodo delovali začasni aktivci ZK, ki bodo povezovali delo med samimi člani ZK, kakor tudi imeli povezavo s komunisti drugih organizacij združenega dela in pa seveda tudi z občinsko konferenco ZK, kjer tako gradbišče obstaja.

Upamo da bo z novo vsebino in z boljšo organiziranostjo sveta Zveza komunistov v Gradisu v bodoče še bolje delovala.

Vinko Kolet, dipl. oec.

Prikupna „poživitev“ forminskega gradbišča

Ne zgodi se pogosto, da bi na gradbišču srečali dekleta, ki bi tam delala kot gradbinke, posebno ne na gradbišču, ki je oddaljeno na desetine kilometrov od večjega mesta. Izgleda, da imajo prav v eni naših TOZD — konkretno v Nizkih gradnjah, srečo, saj se lahko pohvalijo, da imajo na gradbišču Srednja Drava II kar dve dekleti, gradbeni tehnici. Prvo, Ljudmila Brglez, smo sicer srečali že na gradbišču na avtocesti, in bi lahko rekli, da je že kar star »gradbeni maček«, druga pa je resnično novinka in prav je, da njej posvetimo nekaj vrstic, da nam ne bi prehitro ušla — ali v zakonski jarem ali v »pisarniško«² službo. To je Majda Živkovič, drugače doma iz Maribora, sedaj pa prebivalec v našem naselju v Forminu.

Majda Živkovič

— Kaj pravzaprav delaš na gradbišču?

— Končala sem srednjo tehniško šolo in sem torej gradbeni tehnik,

tukaj delam v laboratoriju, bolj točno — delam preiskave z betonom.

— Pa poznaš Gradis že od prej?

— Poznam ga le kot firmo, drugače pa ne. Nisem bila njegova stipendistka, moja prva zaposlitev pa tudi ni šele v Gradisu, ampak sem prej delala v Geološkem zavodu v Mariboru.

— Ali je kakšna razlika med temi dvema službama?

— Pa še kakšna! Tam sem delala v mestu, nisem bila vezana na teren, tukaj pa je drugače, vendar moram reči, da je boljše. Sicer sem pa vedno upala, da bom okusila esenično pravo gradbeniško življenje in sedaj ga imam, pa prav všeč mi je.

— S čim se pa ukvarjaš v tvojem prostem času, daleč stran od mestnega vrveža?

— Ponavadi dolgo delam tukaj v laboratoriju, potem grem pa spat. Če pa imam več prostega časa, potem pa malo berem, klepetamo in dnevi kar hitro minejo.

Iz vojske nam p šejo

Radovan Kalamanda

Redno dobivam vaš list, ki mi ga pošiljate. Kot vidim, v njem objavljate tudi kratke sestavke o vojaškem življenju. Zato bi vas prosil, da objavite tudi mojega. Zraven vam pošiljam tudi svojo fotografijo.

Kmalu bo preteklo enajst mesecev od kar sem oblekel vojaško suknjo. Trenutno sem v Novem mestu. Zelen bi pozdravil vse, ki so zaposleni pri GIP Gradis posebno pa tiste z gradbišča »Pobrežje«² in to svojega delovodjo Horvat Martina, šefa gradbišča Dušana Skorjanca in tovarišico Golob Ivanko. Prav tako tudi moje sodelavce in to naslednje tovariše Ekrema Curkića, Enesa Dunića, Muhameda Dulića, Muhameda Aganbegovića in svojega bratranca Kalamandu, kateri je zaposlen na gradbišču »Fala«² in vse na upravi posebno tovariša Zemljčiča in tovarišico Marico.

Vsem pristrčne pozdrave.

Vojnik

Kalamanda Radovan

68002 Novo mesto

V. p. 3862

Akcijamesecačistoče

Delovni ljudje in občani! Povežite se z vašimi krajevnimi skupnostmi — odbori za varstvo okolja! Sodelujte v široko zasnovanih akcijah urejanja vaše ožje in širše okolice, vaših stanovanj in pritliklin, ulic, trgovin, vrtov, dvorišč, strug in obrežij potokov ter reke Drave, zelenic in gozdov, vaših delovišč itd., obenem pa postanite stalni strogi čuvarji urejenega okolja s tem, da aktivno posegajte v dogajanja in sproti opozarjate ter pozivate k redu in disciplini druge, ki nam okolje zaradi malomarnosti ali zavestno uničujejo.

Naša akcija meseca čistoče ne sme biti omejena le na nekaj dni ali na en mesec. Neprenehoma mora biti prisotna, vseskozi aktivna, zasnovana na zdravih temeljih resničnega odnosa do narave, ki si jo sicer sami zastrupljamo in uničujemo, kar se že in se bo slej ali prej odražalo na nas samih in naših potomcih.

Med stalno akcijo sodijo tudi drugi ukrepi kot: ugašanje avtomobilskih motorjev, kadar zastanemo z vozili malo dlje, opuščanje vsakršnega kurjenja v naravi, posebno pa gumijastih odpadkov, prepoved kajenja v zaprtih prostorih povsod tam, kjer se zbirajo ljudje. Čuvajmo območja naših pitnih voda in ne dopuščajmo, da se na njih ustvarjajo zastrupljajoča odlagališča odpadkov. Tudi gozdovi in zelenice niso naša smetišča. Propagirajmo in podpirajmo povsod, kjer se pokaže nujna, gradnjo filtrirnih in drugih naprav za preprečevanje onesnaženosti voda in ozračja, preprečujmo hrup in ropot ter vse, kar nam lahko škoduje.

Srečanje mladincev občine Moste-Polje

Kot vsako leto je tudi letos CK ZSMS priredila srečanje mladincev občine Ljubljana Moste-Polje. Srečanje je bilo 5. marca v domu JLA. Ker se skupne službe Gradisa ta mesec selijo v nove prostore na Smartinski cesti, torej v občino Moste, je bila tudi naša OO ZSMS skupne službe povabljeni na to srečanje.

Seveda, kot je pri ženskah naveda, sva obe z Miro zamudili, skoraj celo uro. Obe sva bili prvič v domu JLA in naju je najin ženski inštitut popeljal do dvorane v kleti, kjer je bila že cela dvorana polna mladincev in mladih vojakov.

Ko sta oddali svojo garderobo, sva vstopili v svet živčava. Ansambel je veselo »nabijal« po instrumentih in sploh je bilo razpoloženje že na višku. Pri vratih sva dobili tudi aperitiv, in šopek telohov, lepa pozornost s strani organizatorja za dan žena. Ker je bil aperitiv kar pre-

močan za naju, sva stopili še v bife in vzeli vsaka eno pivo. Potem sva pa stali kot (ne) zreli tepki ob bifeju, v eni roki s steklenico piva, v drugi pa šopek. Po par minutah pa se naju je »usmili« sekretar OK — Srečo, in naju povabil k njegove mu omizju. Tam sva spoznali precej mladincev, čeprav jaz danes ne bi mogla trditi, da bi jih še spoznala.

Ker sva kmalu postali tudi midve dobre volje, sva se priključili Kozaračkemu kolu. Ki se je vilo okoli po dvorani. In potem sva preplesali še veliko kol in drugih plesov, dokler ni bila ura enajst in treba se je bilo posloviti. Obe sva bili dobro razpoloženi še naslednji dan in lahko rečem o organizaciji vse naj... naj...

Zdaj pa kar štejemo dni, do drugega leta, ko bo spet takšno srečanje. Još... dana!!!

Bojana Juvan

Avdič Ibro

Vojaški rok služim v Valjevu in s ovim pismom želim pozdraviti vse delavce kolektiva Gradis Posebno želim pozdraviti delavce iz TOZD Jesenice, svoje prijatelje, kateri so z mano delali in jih prosim naj mi pišejo. Gradisu želim veliko uspeha v nadaljnjem delu in še zelo zahvalim za časopis, katerega dobivam vsak mesec. Vestnik zelo rad berem v prostem času, katerega precej dosti imam. Se enkrat vas lepo pozdravljam in vam pošiljam to svojo fotografijo.

Vojnik
Avdič Ibro
V. p. 6734/26
14002 Valjevo

Zelim, da vam se javim iz JNA, ki vam želim polno sreče v življenju in delu. Prosim vas, da nam pošljete vaš vesnik, ker nas zanima kaj ima novega za ta čas. Tovariško vas pozdravlja vse skupaj

Babič Džafer

Ženska mora znati štiri stvari: biti dekle po zunanosti, obnašati se kot dama, misliti kot možki in delati kot konj.

Oster jezik je edino orodje, ki postane zaradi uporabe še ostrejš.

Kdor se v prisotnosti otrok norčuje ali laže, je zločinec.

Še enkrat XIV. zimski ŠIG pod drobnogledom

Se teden dni pred igrami, je bilo težko verjeti, da bodo letošnje zimske športne igre gradbincev — Slovenije sploh izvedene. Predlanska zima nas je z ozirom na pomanjkanje snega preselila na strma, ledena pobočja Podkoren, lanska pa na Soriško planino nad Bohinjem. Tu so bile tekme sicer vzorno organizirane, pač pa so dale organizatorjem z ozirom na oddaljenost nastanitve v Kranjski gori, dovolj skrbi s prevozom tekmovalcev.

Kakor naša zimska olimpiada, ki je bila zaradi pomanjkanja snega na Golteh, predstavljena v Kranjsko goro, tako se je tudi večja tekma odvijala v tem zimsko-sportnem središču Gorenjske.

Snega je bilo več kot dovolj, saj ga je teden dni pred »dirko« zapadlo cel meter, merjeno še s prejšnjim, ga je bilo 1,20 m, dovolj tudi za vse tiste, ki so se bali trdih padcev.

Z ozirom na dosežene rezultate izbirnih Gradisovih tekem, je naš »tehniko« Nejc določil ekipo, ki nas je v tako množični konkurenci, kakršne še doslej ni bilo, saj je skupaj nastopilo 845 tekmovalcev, dokaj častno zastopalo.

Naši dosežki v taki množici tekmovalcev so bili po posameznih kategorijah dobri, nekateri celo zelo dobri.

Ce upoštevamo, da letos, ko smučarjem zima že zopet ni bila naklonjena, da so bili nekateri naši zastopniki prvič na snegu šele na Gradisovih tekmah, smo z osvojenim 3. mestom, lahko popolnoma zadovoljni.

Zadovoljni tekmovalci sami, zadovoljni pa naj bodo tudi vsi naši predpostavljani, ki so nas na tekmo poslali. Vsi, za katero zastavo smo se »borili«, saj za ta šport Gradis res premalo izda, izjeme so le enote Škofja Loka, Jesenice, Ravne.

Naj se s tem vprašanjem v bodoče odgovorni malce več »pozabavajo«, če se le bodo, bodo tudi rezultati boljši.

Dosti je mladih, ki jim ni težko boriti se za našo zastavo, še manj pa, če upoštevamo, da je ta zastava velika, velika, kakor je naša Gradisova, saj vemo, da je le-ta največja med velikimi v naši domovini.

Drugo leto pa nasvidenje na XV. zimskem srečanju!

stari

Pred vsakim prvim na naših računovodstvih: »Francelj, pripelji mi še dva kamiona virmanov, ker mi jih bo vsak čas zmanjkalo...«

NEZGODE NAS OPOZARJAJO

V meecu februarju 1976 se je pri delu poškodovalo 34 delavcev, na poti na delo in z dela pa se je poškodovalo 7 delavcev. Vemo, da vsaka nesreča pri delu, tudi manjša, moti normalen potek dela, saj poškodovani delavec preneha z delom. Potrebno mu je nuditi prvo pomoč, zdravniško oskrbo in večkrat tudi dolgotrajno domačo nego, opraviti je potrebno tudi vsa administrativna dela v zvezi s nesrečo. Nastane pa tudi motnja v delovnem procesu zaradi vpliva nesreče na sodelavce, ponesrečenega, torej na tiste, ki v času nesreče opravljajo svoje redno delo in su nesrečo vidijo, o njej slišijo ali o njej sami več dni vznemirjeno pripovedujejo drugim — komentirajo. V takih primerih pride do padca storilnosti. V celoti je izgubljeno veliko proizvodnega časa, izgubljen čas pa pomeni izgubljen denar. Poleg izgube zaradi motenj v proizvodnem procesu pa ima delovna organizacija in družba nasploh zaradi nesreč pri delu še dodatke, ki nastanejo zaradi stroškov zdravljenja, rehabilitacije, raznih nadomestil itd., da materialno škodo, ki nastane na opremi in materialu kot spremeljalca skoraj vsake nesreče na delu, sploh posebej ne obrazlagamo, ker je sama po sebi umevna. Dodatne stroške za delovne organizacije predstavljajo tudi razni zahtevki poškodovanih delavcev in denarne pomoči iz zato namenskih skladov.

TOZD GE CELJE (3 poškodbi)

IMAMOVIČ Safet, PK delavec. Imenovanemu se je pri rezanju armature razlelela rezalka in del rezalke ga je udaril v desno nogo nad kolonom.

SUKA Ahmet, PU tesar. Pri postavljanju cevnege odra se je imenovanemu odlomil vijak, ki juče je spodrsnil, tako da se je udaril s ključem po levi strani oresa.

VUKELIČ Ranko, tesarski vajenec. Imenovani je stopil na nepritrjeni plošč in skupaj z njim padel eno nadstropje nižje, ter si pri tem poškodoval komolec leve roke, desno koleno in levi bok.

KARDIRIČ Mesud, zidar. Pri betoniranju temeljev je imenovanemu spodrsnilo na delovnem podu. Padel je v jamo globine 1,30 m, pri tem pa ga je udaril lesen žleb za vsipavanje betona, po desni nogi v višini kolena.

GAŠIČ Anto, zidar. Imenovani je delal pri betoniranju trikotnih betonskih plošč,

pri rezanju betonske mešanice je držal za levo. Rezali so levo, desno, ker je bil krajnik, je pri vleku udaril s komolcem desne roke po opažu.

TOZD JESENICE (5 poškodbi)

MENCINGER Janez, KV zidar. Imenovani je opaževal plošče nad ploščo nad pritličjem. Stopil je na plošč, kateri je bil na višini 14 cm podložen s tramom. Pri tem mu je spodrsnilo in si je zvil gleženj leve noge.

MUFTIČ Derviš, PU strojnik. Imenovani je pripeljal kljuko na posodo za material. Prosta kljuka pa ga je pritisnila ob posodo, tako da ga je udarila po desnem kazalcu leve roke.

KLACAR Alija, NK delavec. Ko je šel iz enega mesta na drugo, je z leve noge stopil na desko, v kateri je bil žičnik, ki se mu je zasadi v stopalo.

STANKIČ Milan, NK delavec. S samokolnico je hotel odpeljati material pa je padel v izkopni jasek (jasek, ki ga je sam kopal) in se pri tem udaril na levo ramo.

TALIČ Sulejman, NK delavec. Na poti na delo mu je spodrsnilo na ledeni cesti, tako da je padel na levo roko ter si jo poškodoval.

TOZD GE KOPER (1 poškodba)

BOHAR Janez, VK tesar. Pri zaviranju kombija je imenovanega zaneslo v sedež pred njim, pri tem pa je dobil udarec v koleno desne noge.

TOZD GE LJUBLJANA (2 poškodbi)

SARACEVIČ Rešid, NK delavec. Pri odpiranju stranice kamiona je prijel za kos strgane pločevine, ter si pri tem urezal v dlan desne roke.

KILJUNIČ Drago, KV tesar. Pri hoji na gradbišču mu je spodrsnilo, tako da je padel v globino 60 cm ter si poškodoval desno roko v komolcu.

TOZD GE LJUBLJANA-OKOLICA (1 poškodba)

STOJANOVIČ Dragomir, KV tesar. Imenovani je z drugimi sodelavci pripravil podlogo za dvigovanje tunelskih opažev iz lesenih bankin. Pri tem delu mu je ena od bankin, ki so jih dvigovali s kupa, padla na desno roko in mu jo poškodovala.

TOZD GE MARIBOR (9 poškodb)

ZVOSEC Stanislav, KV tesar. Pri odstranjevanju odrskih plohov sta s sodelavcem odstranjevala plošč, kateri je bil pribit za drugi plošč. Imenovani je hotel plošč dvigniti na strani, kjer je bil pribit. Sodelavec je v istem trenutku odrinil isti plošč na stran in tako je imenovanega prijel za kazalec desne roke in mu ga poškodovalo.

MUMINOVIC Ferid, vajenec. Imenovani je postavljaj betonske plošče, pod njim pa je sodelavec nabijal tračnico za opaž. Ker tračnice ni nihče držal, je spodrsnila in udarila imenovanega po roki.

FURJAN Anton, KV tesar. Imenovani je vrtnar luknje za sidra v opaž. Pri delu je prijel za sveder, da bi ga namestil na pravo luknjo. Med nastavitvijo je vključil vrtni stroj, kateri mu je prijel ročavico in pri tem poškodoval mezinco na levi roki.

SKAMLIJIC Elizabeta, administratorka. Na poti na delo je pri prekanju ceste stopila tako nerodno, da si je poškodovala desno nogo v gležnju.

KOS Pavla, betonarka. Imenovana je stopila na poti na delo v avtobus tako nerodno, da si je poškodovala desno nogo v zadnjem delu stopala.

KRANJC Martin, KV tesar. Imenovani je s sodelavcem opaževal dvigalni jasek. Napravila sta si pomožni oder. Med delom je skočil na omenjeni delovni oder iz višine 1,30 m sodelavec, kateri ni bil zaposlen na tem delovnem mestu. Zaradi skoka na delovni pod je le-ta popustil, tako da sta obo padla v jasek globine 7 m. Pri tem si je imenovani poškodoval prsni koš na levi strani.

STRTAK Franc, KV zidar. Imenovani je iz neznanih vzrokov odšel iz svojega delovnega mesta (betoniral so plošč), se povzpelo po lestvi do vrha opaža dvigalnega jaska, skočil na delovni pod z višine 1,30 m, zaradi skoka na delovni pod je le-ta popustil, ter sta s sodelavcem padla v jasek ca. 7 m globoko. Pri tem je imenovani dobil rano nad laktom desne roke.

KOVAC Anton, KV tesar. Imenovani je s sodelavci postavljaj z žerjavom montažni opaž. Pri spuščanju opaža je moral podložiti kosček lesa in v tem trenutku mu je opaž stisnil palec na levi roki.

PRAH Franc, PU zidar. Po končanem delu (nočna smena) se je imenovani napotil z odra po opažu, pri tem se je prijel za železno cev, ki je služila kot opora

stene E. Cev je zaradi njegove teže zdrsnila po opažu in z njo tudi imenovani. Pri tem si je poškodoval desno nogo v gležnju.

TOZD GE RAVNE NA KOROŠKEM (1 poškodba)

ZUPANCIČ Marjan, gradbeni tehnik. Na poti na delo mu je zaradi poledice spodrsnilo, zaradi česar je padel in si poškodoval hrbtenico.

TOZD GE NIZKE GRADNJE (2 nezgodi)

MITROVIC Milan, KV tesar. Imenovani je delal pri ročnem nakladanju kamena, ko je kotilil večji kamen v posodo, ga je isti stisnil ob rob posode.

EZGETA Antonija, snažilka. Imenovana je dvignila posodo ca. 20 kg, pri tem jo je zaboletelo v levi rami.

TOZD GE GRADNJE PTUJ (2 poškodbi)

ZIDARIČ Vinko, KV tesar. Imenovani se je peljal s kolesom iz službe domov. Pri tem je zapeljal na bankino, tako da je padel in si poškodoval levo roko v ramenu.

BUBNJAR Marko, NK delavec. Pri zlaganju moralov je imenovanemu spodrsnilo, zaradi česar je padel in se udaril po desni strani prsnega koša.

TOZD KO LJUBLJANA (2 poškodbi)

FIRC Anton, ključavničar. Pri obračanju sidra za žerjav je imenovanemu stisnilo kazalec desne roke.

PINTARIČ Alojz, ključavničar. Na poti domov z dela mu je spodrsnilo in je padel po cestišču, ter si poškodoval obe nogi v gležnju.

TOZD KO MARIBOR

V tem mesecu ni bilo zabeleženih nezgod pri delu.

TOZD LIO ŠKOFJA LOKA (6 poškodb)

MRAVLJA Janko, strojni ključavničar. Pri varjenju ograje pri lupilnem stroju je imenovani stopil na hodišče, prav takrat pa je pripeljal mimo žerjav in navezovalna vrv ga je udarila po nosu.

KOSIR Pavel, PK delavec. Pri prenašanju rezil v brusilnico mu je spodrsnilo na tleh na dvorišču. Pri padcu ga je glava rezila udarila v zapestje leve roke in mu ga poškodovala.

MEZEK Janez, kurjač. Eksploziviral je kotel centralne kurjave. Pri tem je dobil

imenovani opekline po telesu.

BOHINJC Franc, delavec. Pri nastavljanju mase je imenovani poskušal odvit zatezno ročico. Pri odvijanju je ročica naenkrat odpustila in mu stisnila sredinec desne roke med nastavke za mazanje.

TRILER Peter, planer materiala. Pri prenašanju stekla za vrata je imenovanemu spodrsnilo in mu poškodovalo tri prste na desni roki.

ČAKIČI Pajazit, roblničar. Imenovani je pomagal v kurilnici pri spravi luč premoga. Ko je prišlo do eksplozije kotla, je doživel lažji šok zaradi prestopnega strahu.

TOZD OGP LJUBLJANA (1 poškodba)

ZELJNIK Janez, betonar. Pri čiščenju lijaka za izpuščanje betona je imenovani vtaknil prst v čeljust lijaka, med tem pa so se čeljusti lijaka zaprle in mu poškodovale kazalec desne roke.

TOZD SPO LJUBLJANA (4 poškodbe)

MAGLIČ Adem, strojnik. Pri pripravi črpalk za beton je imenovanemu spodrsnilo in se je pri tem nehoti pritisnil na ročico za vključevanje stroja. Zglobi v hladilni napravi stroja so mu potegnili v zaščitno rokavico oblečeno dlan roke v notranjost in mu pri tem močno poškodoval mehkejši dele dlani leve roke.

KAJBA Rudi, serviser. Pri povratku iz gradbišča v Krškem na odseku ceste Ivančna gorica—Podsmreka je zagledal na razdalji ca. 50 m iz nasprotne strani, da priklonnik priklonnika prehitveva, pri tem pa ni mogel popolnoma preprečiti udara, temveč se je samo skrajno desno umaknil, pri tem udarcu je imenovanemu stisnilo stopalo leve noge.

GAČNIK Franc, šofer. Pri pranju avtomobilca za prevoz cementa mu je na mokrem betonskem pralnem prostoru spodrsnila lestev, tako da se je poškodoval.

LORENČIČ Janko, strojnik. Pri naravnavanju vijaka na zadnjem delu avtomobilca za beton na sito betonske črpalke je imenovanemu na splozskem terenu spodrsnilo, z desno roko se je ujel za lijak katerega je med tem naravnava sodelavec. Pri tem mu je stisnilo palec desne roke.

TOZD ZELEDOKRIVNICA

V tem mesecu ni bilo zabeleženih nezgod pri delu.

Bojan Bambič

Prvi nastopili pingpongaši

Sindikata mariborskega biroja za projektiliranje odlično pripravil tekmovanje — Pokrovitelj tekmovanja je bil direktor biroja Vukašin Ačanski, dipl. ing.

Po lanskoletni uspešni reorganizaciji letnih športnih iger Gradisa, ko smo uvedli panoški sistem tekmovanj, smo tudi letos nadaljevali dolgo zastavljeno pot. Poleg številnih prednosti, ki jih je tak sistem prinašal naj navedem le dve, ki sta bistveno pripomogli, da bomo tudi v prihodnje tekmovali po enakem sistemu. Stroški tekmovanj so se zmanjšali, izredno pa je narasla kvaliteta tekmovanj. Iz povečanega števila nastopajočih pa smo tako dobili tudi širši izbor za sestavo ekipe, ki nas nato zastopa na republiških igrah.

Letos so prvi opravili tekmovanja pingpongaši, ki so se zbrali 20. marca v Mariboru, da bi preverili svoje sposobnosti in znanje pred republiški igrami, ki so že čez mesec dni. Tako v moški kot v ženski ekipni konkurenci ni prišlo do bistvenih sprememb, saj so tako tekmovalci iz skupnih služb v postavi Janez Pogačnik, Jernej Jeršan in Matija Krnc ponovno osvojili najvišje mesto. Prav tako tudi tekmovalki iz mariborskega Biroja Silva Skreblin in Štefka Bregar, ki sta premočno osvojili prvo mesto. Od ostalih ekip moramo ponovno pohvaliti ekipo železokrivnice, ki je ob prekaljenem tekmovalcu Ivo Kohnetu zbrala mlado gardo, ki pa se je izredno uspešno borila z ostalimi in tako zaslužno osvojila drugo mesto.

Zal je tako med moškimi, še posebej pa med ženskimi ekipami prišlo do več odpovedi zaradi bolezni, kar pa ne zmanjšuje uspeha uvrščenih ekip.

V tekmovanju posameznikov je prišlo do nekaj sprememb, tudi na samem vrhu Dolgoletno dominacijo Matije Krnce je prekinil Primož Grintal iz SPO. V finalu je premagal vse tri nasprotnike in zaslužno osvojil prvo mesto. Prijetno je

presenetil Drago Dolenc in ponovno dokazal, da je še vedno v dobri formi.

Dekleta iz Biroja in Nizkih gradenj pa so se med seboj določile, katera je najboljša. S tremi zmagami v finalni skupini in enim samim izgubljenim nizom je bila Štefka Bregar kar precej boljše od drugih. Katica Žvikart si je z drugim mestom priborila še mesto v ekipi, medtem ko bosta ostali dve finalistki Skreblinova in Bošakova sodelovali na SIG kot rezervi.

Za dosežene rezultate so najboljše ekipe prejele pokale, prvi trije posamezniki pa lepa darila.

Prav krivično bi bilo, če ob zaključku poročila ne bi omenil oz. pohvalil izredno dobre organizacije in izvedbe tako tekmovalnega dela, kot organizacije v celoti. Lepo izdelan bilten, dobro vodenje tekmovanja, odlični tekmovalni prostori in na koncu tudi prijeten zaključek v našem samskem domu so potrdili, da znajo tudi sindikalni delavci v mariborskem Biroju dobro organizirati športno prireditve, za kar se jim lahko še enkrat samo zahvalimo z željo, da bodo tudi ostali organizatorji tako prizadevni in izpeljali tekmovanje na taki ravni, kot je bilo v Mariboru.

Vrstni red.

Moški ekipno

	Točk
1. skupne službe	10
2. TOZD Železokrivnica	9
3. TOZD GE Nizke gradnje	8
4. TOZD Biro Maribor	7
5. TOZD Biro Ljubljana	6
6. TOZD KO Ljubljana	5
7. TOZD KO Maribor	4
8. TOZD GE Celje	3
9. TOZD GE Ravne	2
10. TOZD GE Maribor	1

Ženske ekipno

1. TOZD Biro Maribor	3
2. TOZD GE Nizke gradnje	2
3. Skupne službe	1

Moški posamežno

1. Primož Grintal (SPO)
2. Matija Krnc (sk. službe)
3. Drago Dolenc (Biro Ljubljana)
4. Ivo Kohna (Železokrivnica)
5. Janez Pogačnik (sk. službe)
6. Drago Čuljak (Nizke gradnje)
7. Sead Kljajič (Železokrivnica)
8. Peter Bajec (Maribor)

Ženske posamežno

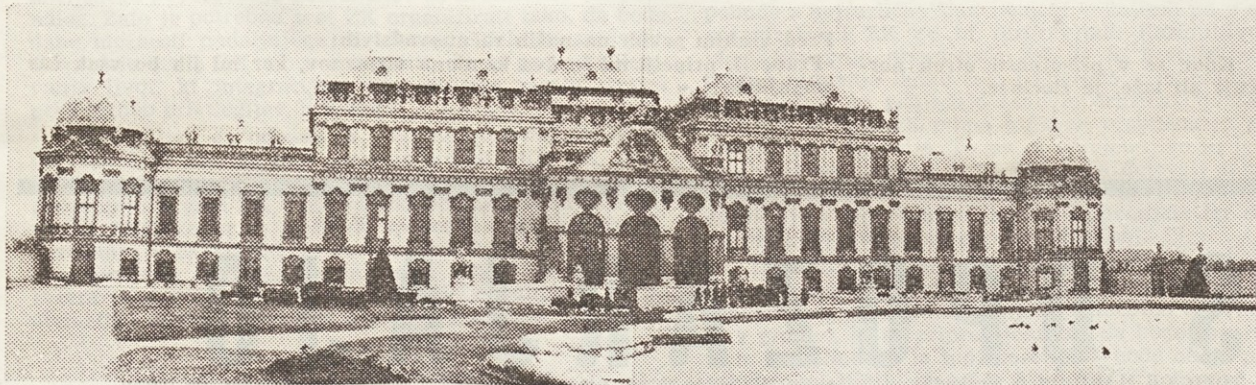
1. Štefka Bregar (Biro Maribor)
2. Katica Žvikart (Nizke gradnje)
3. Silva Skreblin (Biro Maribor)
4. Erika Bošak (Nizke gradnje)
5. Alenka Prosen (sk. službe)
6. Vesna Plemelj (sk. službe)

Pionirji OS dr. Jožeta Potrča so tudi letos pripravili prijetno zabavo, s katerim so nastopili na proslavi ob dnevu žena na skupnih službah

Dekleta, mamice in žene so z zanimanjem spremljale proslavo, ki jo je organizirala OOS na skupnih službah

Na Dunaju plesali dunajski valček

Soboto in nedeljo pred dnevom žena so tudi letos dobro izkoristile potovalne agencije in organizirale številne izlete v bližnjo in daljno okolico. Eno od ugodnih ponudb so izkoristili tudi delavci skupnih služb ter z dvema avtobusoma Kvarner Ekspresa v organizaciji Putnika iz Ljubljane odšli na zanimivo pot v sosednjo Avstrijo.

Program dvodnevne izleta je bil precej natrpan, zato ni čudno, da smo prvi dan odšli na pot že ob 6. uri. Toda prav točni nismo bili, saj je bilo na Trgu osvoboditve toliko avtobusov, da smo komaj našli pravega. Toda našli smo ga, se hitro posedli in že sta avtobusa drvela proti štajerski metropoli. Brez časovnega zaostanka smo prispeli do Sentilja, kjer je šlo vse dokaj hitro tudi na mejnem prehodu. Do naše prve postaje Graza je bilo le še nekaj kilometrov in že smo lahko pripravljali svoje šilinge v znani »štacuni«¹ Kastner in Öhler. Za kaj več pa tudi ni bilo časa. Tudi pravi snežni metež, ki nas je presenetil, nas je kar hitro nagnal nazaj v avtobuse in ni bilo čakanja na zamudnike.

Po kratkem in bežnem ogledu Graza smo se odpeljali po avtocesti proti Dunaju. Takoj po namestitvi v hotelu in večerji smo odšli z avtobusom na večerni ogled mesta, ki bo prav gotovo vsem udeležencem ostal v nepozabnem spominu, še posebej takrat, ko smo bili na najvišji točki znanega dunajskega Riesenrada (velikega kolesa) v Prateru, katerega premer je kar 61 m. Kot predstavniki gradbincev smo si ogledali tudi prvo betonsko cerkev v Evropi, ki so jo izdelali po načrtih našega arh. Plečnika. Med vožnjo po mestu, ko nam je vodič razlagal znamenitosti Dunaja mimo katerih smo se peljali pa tudi tistih,

ki jih nismo videli, so se nam glave obračale zdaj levo po zopet desno. Da, zares je bilo premalo časa, da bi si vse to lahko ogledali drugače kot le mimogrede. Po ogledu kulturnih znamenitosti pa smo, tako kot se za Kranjce spodobi, poskusili tudi s kakšno kapljico lahke postrežbe številnim obiskovalcem Dunaju. Zato ni nič čudnega, da smo

se ustavili v Grinzingu, kjer trdijo, da imajo pristno domačo kapljico. Po veselem in prijetnem razpoloženju bi lahko sklepali, da je v tem tudi nekaj resnice. Ko so prišli še godci so se nekateri ob zvokih Straussovih valčkov celo zavrteli. Toda tako kot vedno, ko je najbolj prijetno, je treba končati. In tudi mi smo, saj je bil pred nami še en naporen dan.

Naslednji dan, ki je bil namenjen predvsem ogledu kraljevsko cesarskih znamenitosti, smo začeli z ogledom dvorca Belvedere. Po ogledu znamenite marmorne dvorane in stalne razstave avstrijskih slikarjev 18. in 19. stoletja smo se odpeljali proti Hofburgu. Tu smo si poleg

Vsi so z zanimanjem sledili razlagi vodiča

zgodovinskih znamenitosti ogledali tudi pravo zakladnico. Toliko zlatih predmetov od jedilnih priborov, svečnikov, pladnjev, lestencev in drugih pripomočkov še nisem videl, pa tudi večina drugih ne. V drugi zgradbi si nato ogledamo pravo nasprotje, pa čeprav morda večje zgodovinske vrednosti. Oblačila, talarji, žezla in obleke, ki so jih nosili cesarji in njihovi služabniki. V tem delu zasluži največ pozornosti rimsko cesarska krona, ki ima poleg neprecenljive zgodovinske vrednosti tudi pravo vrednost, saj je vsa posuta z dragim kamenjem.

Od ostalih znamenitosti, ki so na vse udeležence napravile še poseben vtis je skupna grobnica Habsburžanov, v kateri je kar 138 sarkofagov. Med vsemi so najlepši in tudi največji cesarski sarkofagi, napravljeni iz zlitine bron in bakra ter izredno lepo stilno obdelani. Iz Hofburga smo nato odšli še na ogled znamenite Štefanove cerkve,

Spomenik nadvojvodi Karlu

ga eni trdijo, da je celo lepši od Versaillskega. Vsekakor si ga je bilo vredno ogledati, pa čeprav smo hodili iz sobane v sobano, vsaka s svojo posebnostjo, že kar precej utrujeni. Zato se je po končanem ogledu avtobusni sedež kar prilegel.

Med vožnjo proti domovini, ko sem listal po vodiču Dunaja in v mislih še enkrat zbiral vtise, se mi je nehote porodila misel, da smo za tako kratek čas videli veliko, pa vsekakor še niti polovico vseh znamenitosti. Naj zato še omenim, da Dunaj slovi tudi kot mesto glasbe, saj so v njem ustvarjali nepozabni mojstri kot so Beethoven, Mozart in Strauss, če omenim samo veliko trojico.

Kljub vsemu pa je bila ocena vseh udeležencev, da je bil izlet izredno prijeten in da si tudi v prihodnje želijo tako zanimivah izletov pa čeprav mora vsak tudi sam nekaj prispevati.

mk

Grad sov. ves. n. k

«Gradisov vestnik» izdaja delavski svet podjetja Gradis Ureia za uredniški odbor Odgovorni urednik Lojze Cepuš Tehnični urednik Matjaž Krnc Tisk tiskarna Tone Tomič v Ljubljani - Izhaja mesečno